

OMASP:N LAHDEN KONTTORIN ASIAKKAIDEN TALOUSOSAAMINEN JA RAHAPELAAMINEN

Case: Oma Säästöpankki Lahti

Tiivistelmä

Tekijä Koskinen, Miki	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 45 + 13 liitesivua	Valmistumisaika Syksy 2020
Työn nimi OmaSp:n Lahden konttorin asiakkaiden talousosaaminen ja rahapelaaminen Case: Oma Säästöpankki Lahti		
Tutkinto Palveluliiketoiminnan tradenomi (AMK)		
Tiivistelmä Opinnäytetyössä tutkittiin Oma Säästöpankin Lahden konttorin asiakkaiden talousosaamista, säästämis- ja sijoittamistottumuksia, sekä sitä millainen suhde heillä on rahapelaamiseen. Opinnäytetyön aihe syntyi kiinnostuksesta selvittää, miksi lottokansana tunnetut suomalaiset ovat niin paljon jäljessä muita pohjoismaita sijoitusvarallisuuden määrässä ja onko Veikkauksen vahvalla läsnäololla suomalaisten arjessa yhteyttä siihen. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys käsitteli säästämistä ja sijoittamista osakemarkkinoilla, sekä Veikkauksen rahapelejä rajattuna raha-automaattipeleihin ja arvontapeleihin kuten Lottoon ja Kenoon. Empiirinen osuus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena OmaSp:n asiakkaille. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella Lahden konttorilla, sekä sähköisesti Webropol -kyselyalustaa käyttäen elokuussa 2020. Tutkimustuloksia tarkasteltiin omana kokonaisuutena, sekä vertailtiin teoriaosuudessa käsiteltyihin tietoihin suomalaisten talousosaamisesta. Kyselytutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että OmaSp:n asiakkaiden talouden hallinta on hyvällä mallilla ja rahaa säästetään säännöllisesti pahan päivän varalle. Säästämiseen ja sijoittamiseen käytettiin enemmän rahaa kuin rahapelaamiseen ja tulokset olivat paremmat kuin suomalaisilla yleisesti. Rahastot ovat yleisin sijoitustuote vastaajien keskuudessa. Ne vastaajat jotka eivät sijoita, kokivat ettei heillä ole tarpeeksi rahaa sijoittamisen aloittamiseen. Rahapeleistä lottokupongin täyttää yli puolet vastaajista keskimäärin muuttaman kerran kuukaudessa, mutta raha-automaattipelejä pelaa vain joka neljännes. Rahapelejä pelataan maltillisilla summilla jännityksen ja ajanvieton takia, eikä pelaamisella ole vaikutusta vastaajien talouteen. Rahapelejä pelattiin kuitenkin siitäkin huolimatta, että sijoittamiseen ei koettu riittävän rahaa.		
Asiasanat säästäminen, sijoittaminen, oma säästöpankki, veikkaus, rahapelaaminen		

Abstract

Author Koskinen, Miki	Type of publication Bachelor's thesis	Published Autumn 2020
	Number of pages 45 + 13	
Title of publication OmaSp's Lahti branch customer's financial expertise and gambling Case: Oma Savings Bank Lahti		
Name of Degree Bachelor of Business Administration		
Abstract This thesis studied the financial expertise, saving and investment habits of the customers of Oma Savings Bank Lahti branch, as well as the relationship they have with gambling. The topic of the thesis arose from the interest in knowing why the Finns, known as the lottery people, lag so far behind the other Nordic countries in terms of investment assets and whether Veikkaus' strong presence in the daily lives of Finns is connected to it. The theoretical framework of the thesis dealt with saving and investing in the stock market, as well as Veikkaus' gambling games limited to slot machine games and lottery games such as Lotto and Keno. The empirical part was carried out as a quantitative survey for OmaSp's customers. The survey was conducted with a questionnaire at the Lahti office, and electronically using the Webropol survey platform in August 2020. The research results were viewed as a whole and compared with the information on Finnish people's financial expertise discussed in the theoretical part. The results of the survey showed that the financial expertise of OmaSp's customers is in good shape and money is regularly saved in case of a bad day. More money is spent on saving and investing than on gambling and the results were better than on Finns in general. Funds are the most common investment product among respondents. Those respondents who did not invest felt that they did not have enough money to start investing. Of the gambling games, the lottery voucher is filled in by more than half of the respondents on average a few times a month, but slot machines are only played every quarter. The results showed that the respondents gamble for moderate sums due to excitement and pastime, and gambling has no effect on respondents finances. Further, the findings indicated that the respondents gamble even though they feel that they do not have enough money for investing.		
Keywords saving, investing, oma savings bank, veikkaus, gambling		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Opinnäytetyön aihe, tausta ja rajaukset.....	1
1.2	Tutkimuksen tavoite, tutkimuskysymykset ja -menetelmät.....	2
1.3	Opinnäytetyön rakenne	4
2	SÄÄSTÄMINEN JA SIJOITTAMINEN	6
2.1	Taloulosaamisen tärkeys.....	6
2.2	Sijoittaminen on elämäntapa.....	8
2.3	Rahastosäästäminen.....	10
2.4	Riskit sijoittamisessa	13
2.5	Korkoa korolle.....	14
3	VEIKKAUKSEN RAHAPELIT.....	18
3.1	Rahapelimonopolin perusta.....	18
3.2	Vastuullisuus.....	18
3.3	Veikkaus voittaa aina.....	21
4	CASE: OMA SÄÄSTÖPANKKI LAHTI.....	24
4.1	Case-yrityksen esittely.....	24
4.2	Tutkimuksen toteutus	26
4.3	Tutkimustulokset ja vastaukset tutkimuskysymyksiin	27
4.4	Keskeiset johtopäätökset	35
4.5	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja jatkotutkimusehdotukset	36
5	YHTEENVETO	39
	LÄHTEET.....	41
	LIITTEET.....	46

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön aihe, tausta ja rajaukset

Yleinen sanonta ”suomalaiset ovat lottokansaa” pitää täysin paikkansa ja Ruohosen (2020, 27) lehtiartikkelissa kuluttajien etuja valvovaa Tuorilaa lainattiin:

On luotu kansalaisvelvollisuus tehdä ainakin se yksi rivi, kun tuotto menee hyväntekeväisyyteen. Tragikoomista, että aiemmilla vuosikymmenillä opetettiin koulussakin, miten täytät lottokupongin.

Suomalaiset käyttävät rahapeleihin keskimäärin 570 euroa henkeä kohden vuodessa, kun taas säästämiseen ja sijoittamiseen käytetään vain 42 euroa (Niskakangas 2019).

Suomalaiset käyttävät siis yhteensä Veikkauksen rahapeleihin vuodessa yli kolme miljardia euroa, kun taas säästämiseen ja sijoittamiseen käytetään vain hieman yli 230 miljoonaa euroa. Paasin (2019) mukaan suomalaisten varallisuus kasvasi merkittävästi, mikäli edes puolet rahapeleihin käytettävästä rahamäärästä sijoitettaisiin kustannustehokkaasti ja oikeaoppisesti osakemarkkinoille.

Tämä opinnäytetyö tarjoaa tietoa, miten hallita paremmin omaa taloutta ja tutustuttaa lukijan lähemmin sijoitustoimintaan. Työssä käsitellään kahta eri aihealuetta ja vertaillaan niitä keskenään. Aihealueet ovat säästämisen ja sijoittamisen hyödyt, sekä rahapelaamisen haitat. Näistä molemmista aiheista löytyy paljon opinnäytetöitä, mutta aiheita ei ole käsitelty ja vertailtu samassa opinnäytetyössä aiemmin keskenään. Muun muassa Hännisen (2016) Sijoitusrahastot ja sijoitusvakuutus vaihtoehtoina nuoren perinteiselle pankkitalletukselle -opinnäytetyössä johdateltiin aloittelevaa sijoittajaa sijoitusrahastojen ja vakuutuslaskutuksen pariin. Koivulan (2010) Iäkkäiden rahapelaaminen: Vakava riippuvuus vai harmiton ajankulu? -opinnäytetyössä taas käsiteltiin rahapelaamisen seurauksia iäkkäiden suomalaisten keskuudessa.

Opinnäytetyön aihetta käsitteleviä artikkeleita ja keskustelua eri kanavissa alkoi ilmestyä syksyn 2019 jälkeen merkittävästi, kun Veikkaus joutui kohun keskelle kyseenalaisilla mainoksillaan. Kohun seurauksena rahapeliyhtiön toimintaa ja monopoliasemaa alettiin tarkastelemaan kriittisesti monien eri tahojen toimesta. Artikkeleiden ja yleisen keskustelun teemana nostettiin esille suomalaisten vähäinen sijoitustoiminta ja runsas rahapelaaminen, joista monia artikkeleita on käytetty tämän opinnäytetyön lähteinä.

Tämä opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Oma Säästöpankin (myöhemmin OmaSp) Lahden konttorin kanssa, mutta työn aihe ei ole tullut suoraan toimeksiantona yritykseltä.

Opinnäytetyön idea syntyi tutkijan omasta kiinnostuksesta sijoitustoimintaan ja

havaintoihin suomalaisten vähäisestä sijoitustuntemuksesta, sekä Veikkauksen vahvasta läsnäolosta suomalaisten arjessa. Opinnäytetyössä tutkittiin OmaSp:n Lahden konttorin asiakkaiden oman talouden hallintaa ja yleistä talousosaamista. Tutkimuksessa selvitettiin OmaSp:n asiakkaiden säästämisen- ja sijoittamistuntemusta, sekä heidän rahapelitottumuksiaan. Opinnäytetyössä tuodaan esille suomalaisten poikkeuksellisen suurta kulutusta rahapeleihin ja verrattain vähäistä säästämisen- ja sijoittamiskulttuuria etenkin muihin pohjoismaihin nähden.

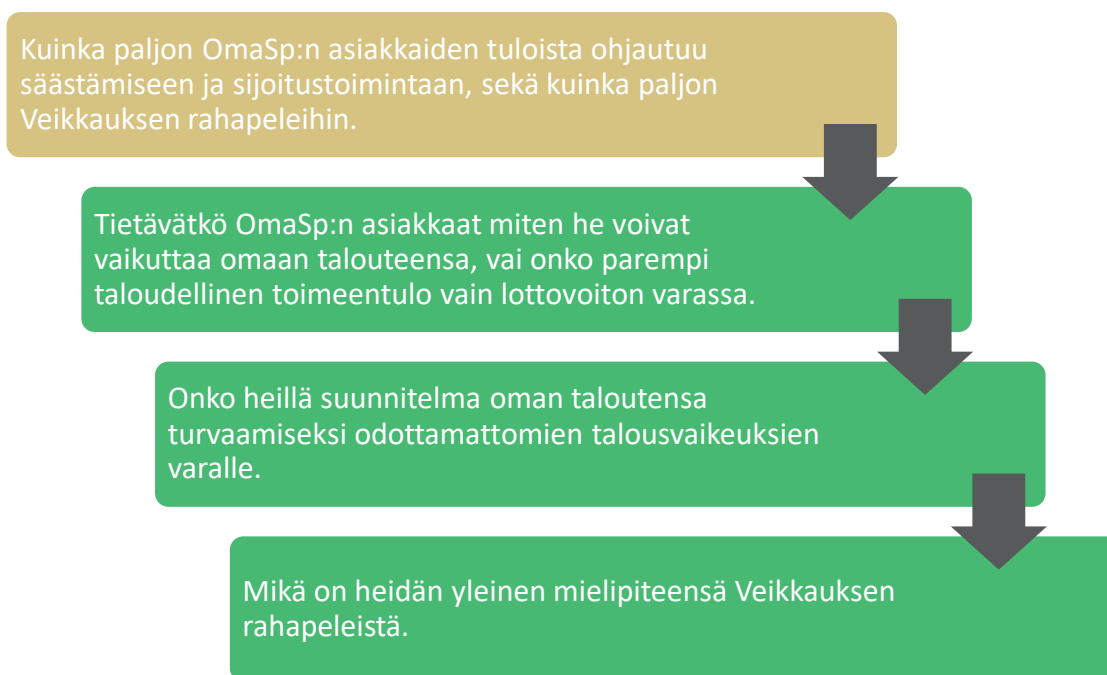
Opinnäytetyön aihe on rajattu sijoittamisen näkökulmasta osakemarkkinoihin ja sijoitustuotteista käsitellään OmaSp:n tarjoamia rahastoja, joista osa sijoittaa myös korkomarkkinoille. Rahastosijoittaminen ei vaadi suuria pääomia ja suurin osa säännöllistä tuloa saavista pystyisi aloittamaan sijoittamisen rahastojen kautta tulotasostaan riippumatta. Rahastosijoittaminen on myös melko yksinkertaista ja sopii erinomaisesti aloitteleville sijoittajille. Veikkauksen tarjoamista rahapelituotteista käsitellään vain raha-automaattipelejä ja arvontapelejä, kuten Lottoa ja Kenoa. Näiden pelien kohdalla omaa voittomahdollisuutta ei voida parantaa omalla osaamisella, vaan voitonjako perustuu pelkkään sattumaan palautusprosenttien mukaisesti. Vedonlyöntipelit on rajattu tästä syystä kokonaan pois opinnäytetyöstä, sillä niissä omaa voittomahdollisuutta voidaan parantaa huomattavasti tuntemalla vedonlyönnin kohteet paremmin kuin muut vedonlyöjät.

1.2 Tutkimuksen tavoite, tutkimuskysymykset ja -menetelmät

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, onko OmaSp:n Lahden konttorin asiakkaiden talousosaamisessa ja rahapelaamistottumuksissa yhtäläisyyksiä julkaistuihin tutkimustuloksiin koko Suomen osalta. OmaSp:n Lahden konttorin asiakkaille suunnatulla kyselytutkimuksella pyrittiin myös selvittämään syitä siihen, miksei suomalaisten varallisuus ohjautu paremmin sijoitustoimintaan ja onko suomalaisten runsaalla rahapelaamisella vaikutusta tähän asiaan.

Tutkimusongelmasta on tehty aikaisempia tutkimuksia suomalaisten osalta, joista ilmeni että suomalaiset käyttävät enemmän rahaa rahapeleihin kuin säästämiseen ja sijoittamiseen (Niskakangas 2019). Määrällisessä tutkimuksessa määritellään tavanomaisesti tutkimusongelmasta hypoteesi, eli väite siitä mitä tutkija odottaa tutkimustuloksista (Vilka 2007, 24). Tämän tutkimuksen teoreettiseksi hypoteesiksi asetettiin, että OmaSp:n asiakkaat käyttävät enemmän rahaa rahapeleihin kuin säästämiseen ja sijoittamiseen.

Työlle asetettiin tutkimuskysymykset, jotka ovat kuvattu kuviossa 1. Ensimmäisessä laatikossa on työn päätutkimuskysymys kultaisella pohjalla, jolla tavoiteltiin vastausta asetettuun hypoteesiin. Toinen ja kolmas kysymys kartoitti asiakkaiden talouden hallintaa ja suunnittelua, joiden perusteella saatiin parempaa käsitystä vastaajien talousosaamisesta. Viimeisellä kysymyksellä haluttiin saada parempaa kuvaa vastaajien suhtautumisesta Veikkauksen rahapeleihin ja siihen, onko Veikkauksella rahapelimonopolina todella vastuullinen hyväntekijän maine. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset

Tutkimusmenetelmät voidaan jakaa karkeasti kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen menetelmään (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 135). Tutkimusmenetelmän valintaa ohjaa tutkimuksen tiedonintressi eli se mitä ja millaista tietoa tutkimuksella halutaan tavoitella. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa tavoitellaan tietoa, joka auttaa merkityksen ymmärtämistä. (Vilkkä 2015, 93.) Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Määrällisessä tutkimuksessa tutkittavaa tietoa tarkastellaan numeerisesti ja menetelmä vastaa kysymyksiin; kuinka paljon, kuinka usein ja kuinka moni (Vilkkä 2007, 14). Määrällisessä tutkimuksessa on tyypillistä etsiä kausaalisuhteita eli syy-seuraus-suhteita ja selvittää niitä. Kausaalisuhteessa jokin taustalla vaikuttava tekijä on oletuksena syynä tietynlaisiin seurauksiin. (Vilkkä 2007, 23.) Tutkimusstrategiana käytettiin kvantitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä survey-tutkimusta, jossa kerätään tietoa joukolta ihmisiä esimerkiksi kyselylomakkeella. Vastausten perusteella pyritään kuvailemaan, selittämään ja vertailemaan ilmiöitä. (Hirsjärvi ym. 2009, 134.) Kyselyn vastausten perusteella tehtiin esimerkkilaskelmia, miten asiakkaiden

varallisuudet eroaisivat eri skenaarioissa. Esimerkiksi jos asiakkaan rahapeleihin käyttämä rahamäärä kuukaudessa sijoitettaisiin pankin tarjoamiin rahastoihin 20 vuoden ajan. Tuloksia tarkasteltiin eri rahastotuotteilla ja säästösummilla.

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu johdannosta, teoriaosuudesta, tutkimusosuudesta sekä yhteenvedosta. Kuviossa 2 on kuvattu opinnäytetyön rakenne aihealueittain ja etenemisjärjestyksessä (kuvio 2).

Kuvio 2. Opinnäytetyön rakenne

Työn teoriaosuudessa käsitellään työn kahta pääaihealuetta eli säästämistä ja sijoittamista, sekä Veikkauksen rahapelejä. Säästämisen ja sijoittamisen osalta käydään läpi talousosaamisen merkitystä suomalaisten kotitalouksien varallisuuden kehitykselle, sekä säästämisen hyötyjä. Aihealueessa käydään myös läpi miten osakemarkkinat ovat käyttäytyneet historiassa, millaisia tuottoja voidaan odottaa sijoittamalla, miten rahastosijoittaminen toimii ja mitä tulee ottaa huomioon sijoitusvalintaa tehdessä, sekä millaisia riskejä sijoittamisessa on. Veikkauksen rahapelejä käsittelevässä osiossa tuodaan esiin Suomen hyvin poikkeuksellista rahapelikulttuuria, sekä millaisia vaikutuksia rahapelimonopolilla on ollut suomalaisten talouteen. Teoriaosuus koostuu pääosin verkkoartikkeleista, mutta säästämisen ja sijoittamisen osalta lähteinä on käytetty myös

kirjallisuutta. Työn teoriaosuus tukee tutkimusosuutta laajemmilla koko Suomen kattavilla tutkimustuloksilla.

Tutkimusosuudessa esitellään case-yritys, jonka kanssa tutkimus toteutettiin yhteistyössä. Tutkimuksen toteutus ja tulokset esitellään ja analysoidaan, sekä tehdään johtopäätökset tutkimuksesta. Lopuksi arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja pohditaan jatkotutkimusehdotukset.

2 SÄÄSTÄMINEN JA SJOITTAMINEN

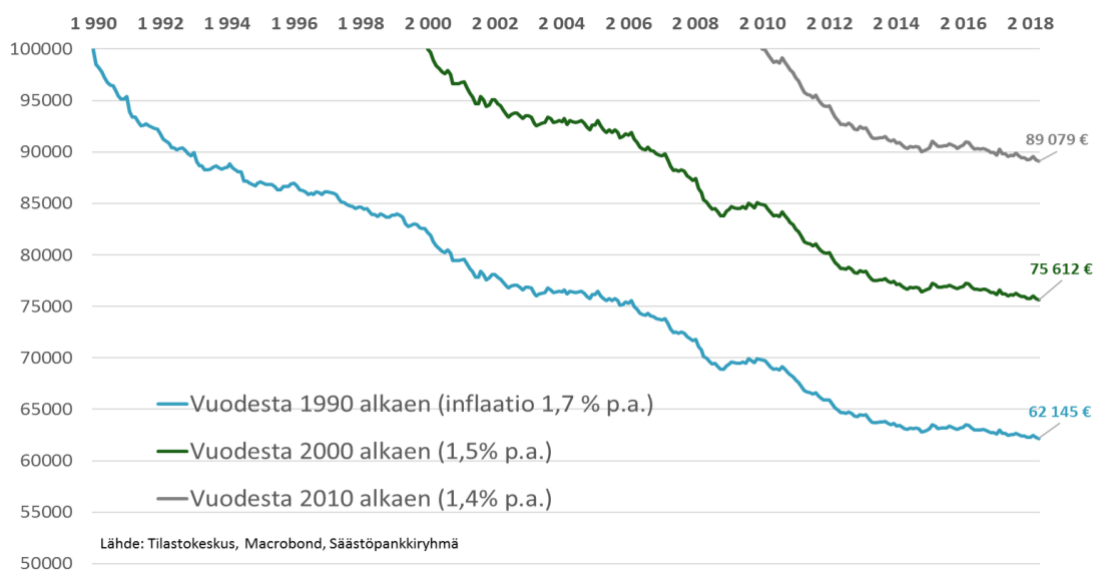
2.1 Talousosaamisen tärkeys

Kevään 2020 aikana maailmanlaajuisen koronaviruspandemian käynnistämä talouskriisi muistutti jälleen ihmisiä oman talouden hallinnan tärkeydestä ja odottamattomiin tilanteisiin varautumisesta. Valtiovarainministeriön (2020) raportin mukaan talouden on ennustettu supistuvan 5,5 prosenttia Suomessa vuonna 2020, kun liiketoiminnan ja liikkumisen sulkutoimenpiteitä otettiin käyttöön koronaviruspandemian leviämisen ehkäisemiseksi. Toimenpiteillä on negatiivinen vaikutus työllisten määrään Suomessa ja työttömyysaste tulee nousemaan.

Vaikka juuri tämänkaltaista kriisiä ei olekaan aikaisemmin koettu, on talouskriisejä tullut ja mennyt tasaisin väliajoin ja ainoastaan syyt niihin ovat vaihdelleet. Edeltävästä talouskriisistä ehti kulua noin 12 vuotta, kun finanssikriisi ravisteli maailmantaloutta vuonna 2008 (Paasi 2020). Jos oma talous joutui finanssikriisissä ahtaalle ja koronaviruspandemian takia huomaa olevansa taas samassa tilanteessa, niin nyt jos koskaan olisi syytä miettiä miten kasvattaa taloudellista puskuria seuraan talouskriisin varalle.

LähiTapiolan yksityistalouden ekonomisti Nummiaro (2018) suosittelee, että säästöjä olisi pahan päivän varalle 2-3 kuukauden nettopalkkaa vastaava summa. Varoja ei tulisi kuitenkaan säilyttää käyttelytilillä, jolloin kynnyksen niiden käyttämiseen ennen aikojaan on matala. Tilisäästäminen ei myöskään tarjoa suojaa inflaatiolta matalien korkojen vuoksi ja viimeisen kymmenen vuoden aikana 10 000 euron säästöt käyttelytilillä olisi laskenut 9 050 euroon inflaation vaikutuksesta. Pahan päivän varalle säästetyn puskurin ostovoimasta kannattaa pitää huolta, sillä varojen käyttöönottoaika voi olla vasta vuosikausien päässä. Varoille kannattaakin valita maltillisen riskitason säästökohde, josta varat ovat helposti lunastettavissa käyttöön muutamien päivien aikana. Matalan riskin rahastot ovat hyvä vaihtoehto silloin, kun ei ole varmuutta, milloin varat täytyy lunastaa. Varojen käyttöönotto voi osua markkinalaskujen kanssa samaan aikaan ja korkeamman riskin rahastot ovat voineet tällöin menettää arvoaan merkittävästikin.

Kuviossa 3 on esitelty 100 000 euron reaaliarvon eli ostovoiman kehitys Suomessa eri pituisilla ajanjaksoilla. Vuodesta 1990 vuoteen 2018 olisi 100 000 eurosta hävinnyt ostovoimaa 37 855 euroa, mikäli raha olisi ollut tuottamattomana esimerkiksi nollakorkoisella pankkitilillä. Toisin sanoen tuote jonka sai 62 145 euron hintaan vuonna 1990, olisi vastaavana tuotteena 100 000 euron hintainen vuonna 2018 inflaation vaikutuksesta. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Inflaation vaikutus reaaliarvoon (Sp-Rahastoyhtiö 2020c)

Euroalueella pyritään hintavakauteen, jossa inflaatio on ennakoitavaa ja maltillista, eikä kulutus- ja investointipäätöksiä tehdessä tarvitse huomioida yleisen hintatason muutoksia. Hintavakaudeksi on määritelty euroalueella alle kahden prosentin vuotuinen kuluttajahintaindeksin nousu ja tähän pyritään keskipitkällä aikavälillä. Euroopan keskuspankki tavoittelee keskipitkällä aikavälillä hintavakaumusmääritelmän ylärajan inflaatiota. (Suomen Pankki 2020.)

Suomalaiset kotitaloudet ovat vaurastumisessa hyvin paljon jäljessä moniin muihin maihin verrattuna, ja esimerkiksi tanskalaisten ja ruotsalaisten kotitalouksien sijoitusvarallisuus on suomalaisiin verrattuna 2,5 kertaa suurempi. Suomalaisen varallisuus on suurimmaksi osaksi asunnoissa ja vauraimmillaan suomalaiset ovat yli 65-vuotiaana, kun asuntovelat on maksettu pois. Sijoitusvarallisuutta suomalaisilla on keskimäärin 60 000 euroa ja velat huomioituna varallisuudeksi jää 30 000 euroa. Vuoden 2018 lopulla kotitalouksien pankkitileillä oli talletuksia noin 89 miljardin euron edestä, pörssiosakkeissa 33 miljardia, rahasto-osuuksissa 23 miljardia ja erilaisissa vakuutusinvestoimissa 36 miljardia (Säynäjärvi 2019). Suomen Pankin (2020) tilaston mukaan suomalaisten kotitalouksien talletusvarallisuus ylitti jo 100 miljardia euroa kesäkuussa 2020. Lounasmeren (2019) artikkelin esimerkissä sijoittamalla kotitalouksien talletusvarallisuudesta 80 miljardia euroa viiden prosentin tuotto-odotuksella, olisi vuosittain pääomatuloveroa kertynyt yli miljardi euroa. Näin myös yksilöt vaurastuisivat toisin kuin rahapelituottoja keräämällä, joten Suomen olisi aika päättää kannustetaanko kansalaisia rahapelaamaan vai vaurastumaan.

Sijoittamisesta on alettu viime vuosina keskustella enenevässä määrin varsinkin sosiaalisessa mediassa myös Suomessa ja tämänkaltaisen keskustelu on hyvin

tervetullutta suomalaisten keskuuteen. Keskusteluja seuraavien tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota lähteiden luotettavuuteen, sillä keskusteluihin mahtuu mukaan aina myös vähemmän paikkansa pitävää tietoa. Suomalaiset tarvitsevat kuitenkin vielä lisää talousosaamista, jotta velkaantuneisuus saataisiin laskemaan ja suomalaiset uskaltaisivat käyttää edes osan lottorahoistaan sijoittamiseen. OECD (Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö) suosittelee kansallisen talousosaamisen strategian luomista. Tanskassa, Virossa sekä Ruotsissa strategia tai ohjelma on jo käytössä, mutta Suomessa ei. (Säynäjärvi 2019.)

Ei pidä myöskään unohtaa säästämistä eläkepäiviä varten, sillä väestömme vanhenee ja eläkkeiden maksajia on yhä vähemmän verrattuna eläkkeensaajiin. Tämä lisää painetta eläkejärjestelmäämme kohtaan ja myös tästä syystä omaan tulevaisuuteen on hyvä varautua säästämällä ja sijoittamalla. Omilla säästöillä voi myös mahdollistaa paremmat hoivapalvelut itselleen yhteiskunnan tarjoamien palveluiden lisäksi. (Säynäjärvi 2019.)

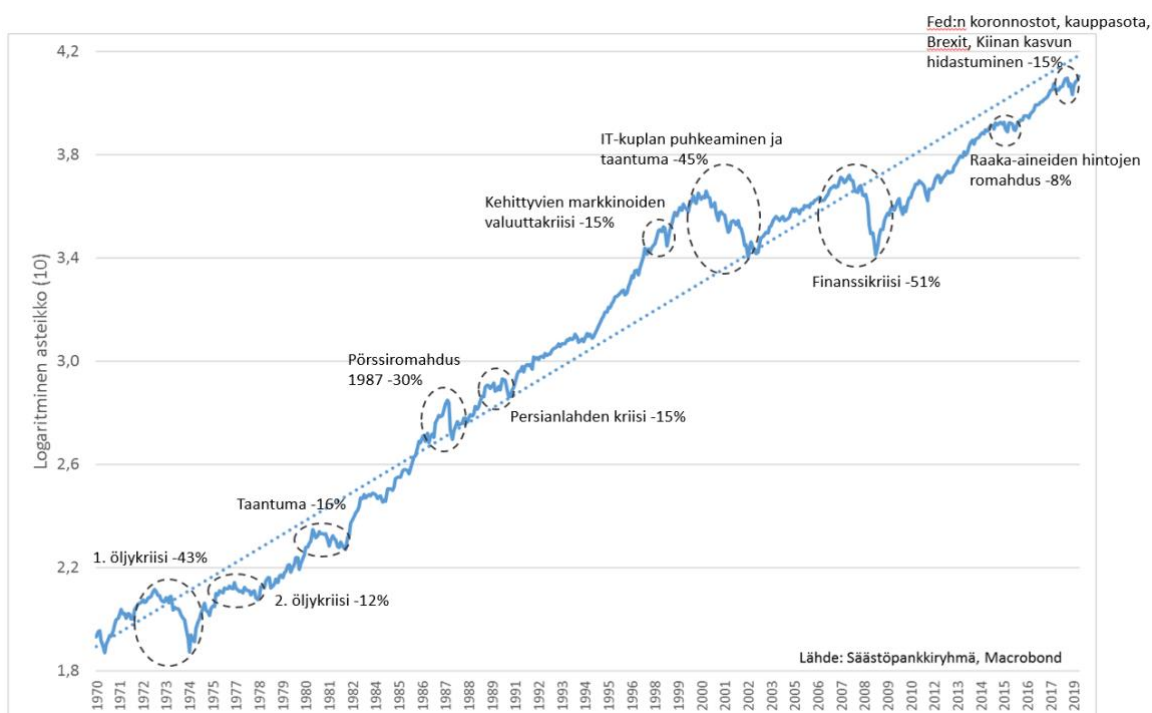
2.2 Sijoittaminen on elämäntapa

Älä tee työtä vain ansaitaksesi rahaa, vaan pane raha ansaitsemaan sinulle.

Näin kuuluu suomennettuna amerikkalainen sanonta osuvasti sijoittamisesta. Sijoittamalla osan tuloista pitkäjänteisesti, alkaa myös sijoitettu raha tuottamaan sijoittajalle lisää rahaa. Iso osa suomalaisista elää vielä tänä päivänäkin siinä käsityksessä, että vain varakkaat voivat sijoittaa. Käsitys on kuitenkin täysin väärä ja sijoittamisen voi aloittaa jo jopa muutamalla kymmenellä eurolla. Tärkeintä vaurastuakseen sijoittamisella on aloittaminen ja pitkäjänteinen sitoutuminen. Sijoittamalla pörssiosakkeisiin vaurastuminen tapahtuu hitaasti, mutta kuitenkin erittäin todennäköisesti. Sijoittaminen kannattaa siis aloittaa mahdollisimman nuorena ja tehdä siitä elämäntapa. (Saario 2020, 15-16.)

Entä millaisia tuottoja voidaan sitten odottaa sijoittamalla pörssiosakkeisiin? Saario (2020, 16) kertoo kirjassaan esimerkin Helsingin pörssin osakkeiden kehityksestä viimeisen hieman vajaan 30 vuoden ajalta. OMX Helsinki Cap -tuottoindeksi sisältää kaikki Helsingin pörssin yhtiöt ja indeksin alkuluku oli 1 000 pistettä perustamispäivänä 28.12.1990. Marraskuussa 2019 tuottoindeksin pisteluku osingot uudelleen sijoitettuna oli 19 950. Tämä tarkoittaa sijoitetun pääoman kasvaneen 20-kertaiseksi tänä aikana ja keskimääräiseksi vuosituotoksi 10,9 prosenttia. Seitsemän vuoden välein sijoitettu pääoma on kaksinkertaistunut kyseisellä ajanjaksolla. Tuotto on ollut erinomaista siitäkin huolimatta, että samaisella ajanjaksolla on koettu myös kolme suurta pörssiromahdusta. Pörssiromahdukset kuuluvat osakemarkkinaan ja viimeisimmät romahdukset ovat tulleet keskimäärin kymmenen vuoden välein. Vuonna 1987 koettiin mustaksi maanantaiksi

kutsuttu pörssiromahdus, jolloin pahimmillaan pörssit laskivat yli 20 prosentti yhden päivän aikana. Romahdusta edelsi pitkä kurssinousu ja lopulta myyntipaine kasvoi ketjureaktiomaaisesti sitä mukaa, kun lopulta kurssit lähtivät laskuun ja kiihdytti laskua entisestään. Pörssiromahduksesta palaututtiin kuitenkin jo parissa vuodessa. 2000-luvun IT-kuplan puhkeamisen seurauksena pörssilasku kesti kolme vuotta ja se oli seurausta ylisuurilta odotuksilta teknologiayrityksiä kohtaan. Kun IT-kuplasta oli palautettu, niin olikin jo finanssikriisin aika vuonna 2008. Kriisistä nähtiin ensimmäisiä merkkejä jo syksystä 2007 lähtien, kun kaupallisten pankkien taseista alkoi paljastua niin kutsuttuja roskalainoja. Pörssit laskivat noin 50 prosenttia ja suurin lasku tapahtui syksyllä 2008. Palautuminen romahdusta edeltäville tasoille kesti neljä vuotta. Kevään 2020 pörssiromahdukseen johti kaksi tekijää, joista koronaviruspandemia toimi laukaisevana tekijänä. Taustalla oli kuitenkin jo historiallisesti pitkä ja yliarvostettu osakemarkkinanousu, joka olisi yksinäänkin riittänyt romahduksen. (Paasi 2020.) Pörssiromahduksia tulee varmasti lisää myös tulevaisuudessa, mutta pitkäjänteisen sijoittajan ei tarvitse niistä olla huolissaan, kuten edellä mainituissa esimerkeissä käytiin läpi. Kuviossa 4 on kuvattu pörssiromahdukset viimeisen 50 vuoden ajalta ennen kevään 2020 pörssiromahdusta ja kuvioista on nähtävissä, että pörssikurssit ovat historiassa aina palautuneet romahdusta edeltäville tasoille ja lopulta niiden yli. Pörssiromahdukset ovat näin ollen tarjonneet parhaimmillaan edullisempia ostopaikkoja markkinoilla, kun yritysten osakekurssit ovat laskeneet tilapäisesti alle niiden todellisen arvon. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Osakemarkkinoiden kehitys vuosina 1970-2019 (Sp-Rahastoyhtiö 2020c)

2.3 Rahastosäästäminen

Sijoittaminen aloitetaan tyypillisesti kuukausisäästämällä rahastoihin ja Suomessa on arviolta sadoista tuhansista jopa lähes miljoonaan rahastosäästäjää (Pörssisäätiö 2015, 3). Rahastosäästäminen on helppo tapa kerryttää varallisuutta pitkäjänteisesti hyvällä tuotto-odotuksella ja kertyneet säästöt voi lunastaa halutessaan koska tahansa. OmaSp:n rahastovalikoimasta löytyy korko-, yhdistelmä- ja osakerahastoja säästämistavoitteen ja riskitason mukaan. Kuukausisäästämisen rahastoon voi aloittaa jo 50 eurolla kuukaudessa tai rahastoihin voi myös tallettaa kerralla yksittäisiä summia. (OmaSp 2020c.)

Korkorahastot sijoittavat varansa lyhyt- tai pitkäaikaisiin korkoa tuottaviin kohteisiin. Lyhytaikaisia korkoinstrumentteja ovat muun muassa valtioiden velkasitoumukset, kuntien kuntatodistukset, pankkien sijoitustodistukset ja yritysten yritystodistukset. Pitkäaikaisia korkoinstrumentteja ovat pääosin yli vuoden kestävät valtioiden ja muiden julkisyhteisöjen sekä yritysten joukkolainat. Osakerahastot sijoittavat varansa pääasiassa ostamalla yritysten osakkeita. Yhdistelmärahastojen ideana on sijoittaa varat sekä korkoa tuottaviin kohteisiin että osakkeisiin, jolloin painopistettä sijoitusten välillä voidaan säädellä markkinatilanteiden mukaan. (Pörssisäätiö 2015, 7-8.)

Rahastot ovat jaettu sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin sijoitusrahastoihin eli niin sanottuihin UCITS-rahastoihin, sekä vaihtoehtorahastot eli AIF-rahastoihin. UCITS-rahastoihin kuuluvat tavalliset korko- ja osakerahastot, joissa direktiivi määrittää esimerkiksi sijoitustoiminnan riskien hajautuksen. AIF-rahastoihin kuuluu erityisrahastot, kuten kiinteistö- ja metsärahastot, sekä noteeraamattomien lainojen rahastot. (Niskanen 2019.)

Sijoitusrahaston ideana on kerätä asiakkaiden varat yhteen ja sijoittaa ne eri sijoituskohteisiin. Riski on pienempi hajauttamalla rahaston varat useampaan kohteeseen, kuin sijoittamalla varat vain yksittäiseen sijoituskohteeseen markkinoilla. Eri sijoituskohteita rahastoissa voi olla esimerkiksi osakkeet ja korkopaperit. Ostamalla rahasto-osuuksia omistaa osuuden rahastosta ja osuudenomistajat omistavat kokonaisuudessa rahaston varat. Rahasto-osuuksien osto ja myynti käy helposti jokaisena pankkipäivänä. Rahaston koko pääoma vaihtelee osuuksien ostojen ja lunastusten mukaan, sekä sijoituskohteiden kurssimuutosten vaikutuksesta. OmaSp:n rahastoja hoitaa Sp-Rahastoyhtiön asiantuntijat, jotka seuraavat työkseen markkinoita ja sijoittavat varoja tutkimustiedon ja talouskatsausten perusteella asiakkaiden puolesta. Lisäksi salkunhoitajat ostavat suuria määriä arvopapereita kerralla sijoitusrahastoon ja hyötyvät suursijoittajana pienemmistä kustannuksista yksityissijoittajiin nähden.

Sijoitusrahastot ovat Suomen lain mukaan verovapaita yhteisöjä, jotka eivät maksa veroja sijoitusten tuotoista. Kertyneet tuotot voidaan siis sijoittaa täysmääräisenä takaisin markkinoille ja rahasto-osuuksien omistajat maksavat pääomatuloveroa vasta kun lunastavat rahasto-osuuksia ulos rahastosta. (Sp-Rahastoyhtiö 2020b.)

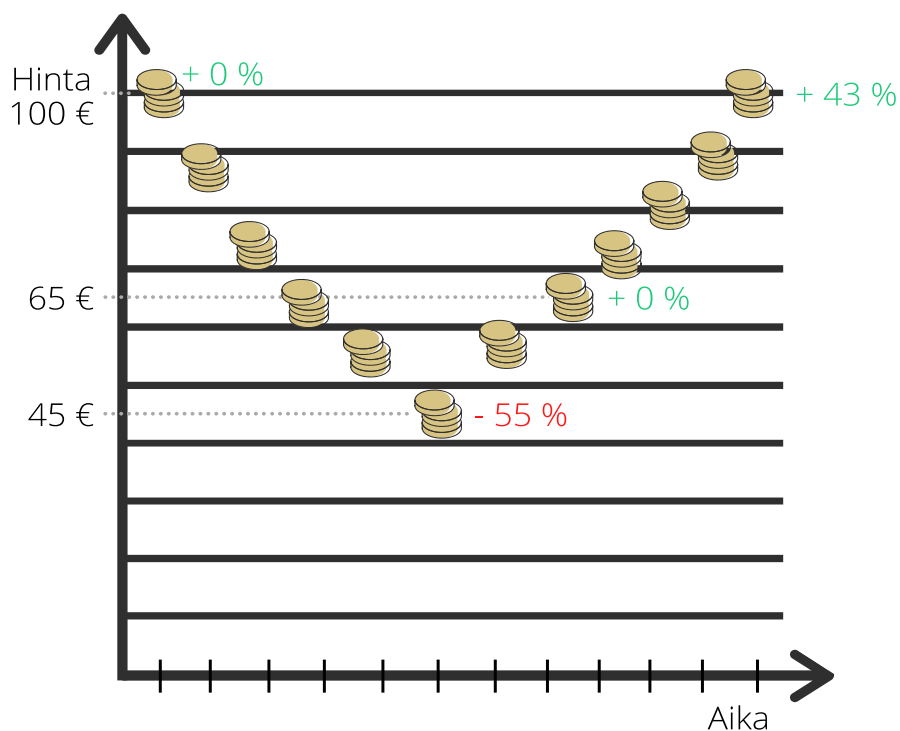
OmaSp:n tarjoamissa rahastoissa on sekä tuotto-osuudellisia eli A-osuudellisia, että kasvuosuudellisia eli B-osuudellisia rahastoja. A-osuudelliset rahastot jakavat rahaston sijoituksista syntyneitä tuottoja tuotto-osuuksien omistajille. B-osuudellisissa rahastoissa taas sijoituksista syntyneet tuotot lisätään osuudenomistajien pääomaan. Kasvuosuuksien omistajat maksavat tuotoista veroa vasta kun myyvät osuuksiaan. Tuotto-osuuksien omistajat maksavat tuotoista veroa aina tuottojen jaon yhteydessä. (Sp-Rahastoyhtiö 2020a, 9.) Kasvuosuudelliset rahastot sopivat siis parhaiten pitkäaikaiseen säästämiseen, kun tuotot kasvattavat sijoitettua pääomaa. Tuotto-osuudelliset rahastot sopivat esimerkiksi tilanteeseen, jossa sijoitetun pääoman tuotot halutaan käyttää kulutukseen.

Rahastosäästäjälle oikeanlaisen rahaston valintaan vaikuttaa sijoitusaika, tuotto-odotus sekä riskinsietokyky. Mikäli sijoitusaika on lyhyt, on turvallisempaa valita matalan riskin rahastoja, kuten lyhyen koron rahastoja. Lyhyen koron rahastot soveltuvat 6-12 kuukauden sijoitusajalle, mutta tuotto-odotus on myös rahastovaihtoehtoista matalin. Keskipitkän aikavälin eli noin 2-5 vuoden rahastosäästösuunnitelmiin soveltuu hyvin korko- ja yhdistelmärahastot, joissa tuotto-odotus on jo parempi ja riski hieman korkeampi. Yli 5 vuoden eli pitkän aikavälin suunnitelmiin soveltuu korkeimman tuotto-odotuksen ja riskin yhdistelmä- ja osakerahastot, mikäli rahastosäästäjän riskinsietokyky kestää osakemarkkinoiden heilunnan. (Sp-Rahastoyhtiö 2020b.) Kuviossa 5 on kaikki OmaSp:n tarjoamat Säästöpankkirahastot rahastotyypin ja riskitason mukaan. Mustalla fontilla olevat rahastot ovat korkorahastoja, vihreät yhdistelmärahastoja ja kultaiset osakerahastoja. Rahastojen tuotto-odotusta on kuvattu pystysuuntaisella akselilla ja riskiä vaakasuuntaisella akselilla. Kuvaajasta on nähtävissä, että tavoitellakseen korkeampaa tuottoa on myös kestettävä enemmän riskiä. Korkorahastot painottuvat tyypillisesti kuvaajan vasempaan alalaitaan ja osakerahastot oikeaan ylälaitaan, sekä yhdistelmärahastot niiden väliin. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Säästöpankkirahastot (mukailtu Sp-Rahastoyhtiö 2020c)

Rahastosäästösopimuksella voidaan automatisoida rahastosäästäminen, jolloin haluttu summa siirtyy sovituin väliajoin automaattisesti haluttuun rahastoon. Säännöllinen rahastosäästäminen tasoittaa ajan kanssa osakemarkkinoiden heiluntaa ja mahdollistaa alhaisten osakekurssien aikana suuremman määrän rahasto-osuuksia samalla säästösummalla. Esimerkiksi aloittamalla säästämisen 100€ kuukausittain rahastoon ja yhden rahasto-osuuden arvon ollessa 100€, saa silloin yhden osuuden rahastosta ensimmäisenä kuukautena. Seuraavina kuukausina osakekurssit alkavat laskea ja aiemmin ostetut rahasto-osuudet menettävät arvoaan. Jos osakekurssit laskevat lopulta 55%, on ensimmäisenä kuukautena ostetun rahasto-osuuden arvo silloin enää 45€. Tässä kohtaa samalla 100€ kuukausisäästösummalla saa kuitenkin ostettua hieman yli kaksi rahasto-osuutta, kun ensimmäisenä kuukautena sai vain yhden. Kun osakekurssit alkavat taas nousta ja yhden rahasto-osuuden arvo on noussut 65 euroon, on koko tilapäinen rahasto-osuuksien arvonalentumisen tienattu jo takaisin. Osakekurssien palautuessa lähtötilanteeseen ja rahasto-osuuden arvon ollessa taas 100€, on säästöjen arvo noussut jo 43% laskumarkkinassa ostettujen rahasto-osuuksien ansiosta. (Sp-Rahastoyhtiö 2020b.) Kuviossa 6 on havainnollistettu rahaston arvon kehitys kuukausisäästämällä (Kuvio 6).

Kuvio 6. Kuukausisäästäminen tasoittaa kurssiheiluntaa (mukailtu Sp-Rahastoyhtiö 2020c)

2.4 Riskit sijoittamisessa

Riskin ja tuotto-odotusten välillä on yhteys sijoitusmarkkinoilla ja suureen tuotto-odotukseen liittyy aina suurempi riski eli epävarmuus. Riskillä tarkoitetaan yleisimmin arvopaperin arvon heilahtelua eli volatiliteettiä. (Saario 2020, 101.) Sijoittamiseen liittyy aina taloudellinen riski ja rahoitusvälineen tuotto voi jäädä kokonaan saamatta. Sijoitetun pääoman voi myös menettää osittain tai jopa kokonaan. Sijoittaja on aina itse vastuussa sijoituspäätöksistään ja hänen tulee olla perehtynyt sijoittamaansa tuotteeseen ja ymmärtää siihen sisältyvät riskit. Sijoittajan tulee myös ymmärtää sijoitusmarkkinoiden vaikutus valitsemaansa sijoitustuotteeseen ja omaan taloudelliseen tilanteeseen. (OmaSp 2019a, 7.)

Rahoitusvälineisiin liittyy useita riskejä, kuten liikkeeseenlaskijariski, markkinariski, korkoriski, volatiliteettiriski, valuuttariski, likviditeettiriski, verotusriski ja yritysrisi. Liikkeeseenlaskijariskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa rahoitusvälineen liikkeeseenlaskija, takaaja tai vastapuoli on kyvytön sitoumuksistaan huolimatta maksamaan korkoa tai pääomaa takaisin sijoittajalle sopimusehtojen mukaisesti. Markkina- ja korkoriskillä tarkoitetaan markkinoiden osittaista tai yleistä heilahtelua ja heikkenemistä, minkä seurauksena sijoituskohteen arvo voi heikentyä. Volatiliteettiriskillä tarkoitetaan sijoituskohteen arvon nopeaa heilahtelua eli volatiliteettiä. Korkea volatiliteetti lisää

tappioiden, mutta myös voiton mahdollisuutta, kun sijoituskohteen arvo liikkuu ylös tai alas. Valuutariskiä esiintyy rahoitusvälineissä, jotka sisältävät vierasta valuuttaa. Jos vieraan valuutan arvo laskee, niin myös siihen sidotun sijoituskohteen arvo laskee. Likviditeetti kuvastaa sijoitustuotteen kysyntää ja tarjontaa. Likviditeettiriskiä voi siis esiintyä ajoittain, jolloin sijoitustuotteen myyminen tai ostaminen voi olla vaikeaa matalan kysynnän tai tarjonnan seurauksena. Verotusriskillä tarkoitetaan sijoituskohteeseen liittyvän verotuksen muutoksia lainsäädännön tai oikeuskäytännön muutosten seurauksena. Veroseuraamukset voivat olla myös sijoittajakohtaisia ja nämä tulee selvittää sijoituskohteen valintaa tehdessä. Sijoituskohteena oleva yhtiö voi lisätä sijoituksen yritysriskiä, jos yhtiöllä esiintyy taloudellisia epävarmuustekijöitä. (OmaSp 2019a, 9.)

Tutkijan omien havaintojen ja kokemusten mukaan osakemarkkinoiden suurin riski sijoittajille on sijoittajien oma psykologinen reagointi kurssivaihteluihin. Osakemarkkinaa ohjaa lyhyellä aikavälillä vain kysyntä ja tarjonta ja kurssiliikkeitä on yhtä helppo ymmärtää kuin uhmaikäistä lasta. Vaikka pitkäjänteisyys onkin jokaiselle vähänkään sijoittamiseen perehtyneelle tuttu käsite, sortuu moni sijoittaja tästä huolimatta tekemään hätiköityjä päätöksiä hetkellisten kurssivaihteluiden johdosta. Lopulta tappioita tulee sijoittamisessa vain realisoitaessa tappiolla olevat omistukset. Usein tappiot myös realisoidaan ennaikaisesti omaan sijoitussuunnitelmaan ja sijoitushorisonttiin nähden. Suorissa osakesijoituksissa yhtiövalinnoilla on toki suuri merkitys ja joskus tappioita täytyykin ottaa, mikäli yhtiöllä ei ole enää edellytyksiä menestyä ja omistusten arvo jatkaisi vain laskua.

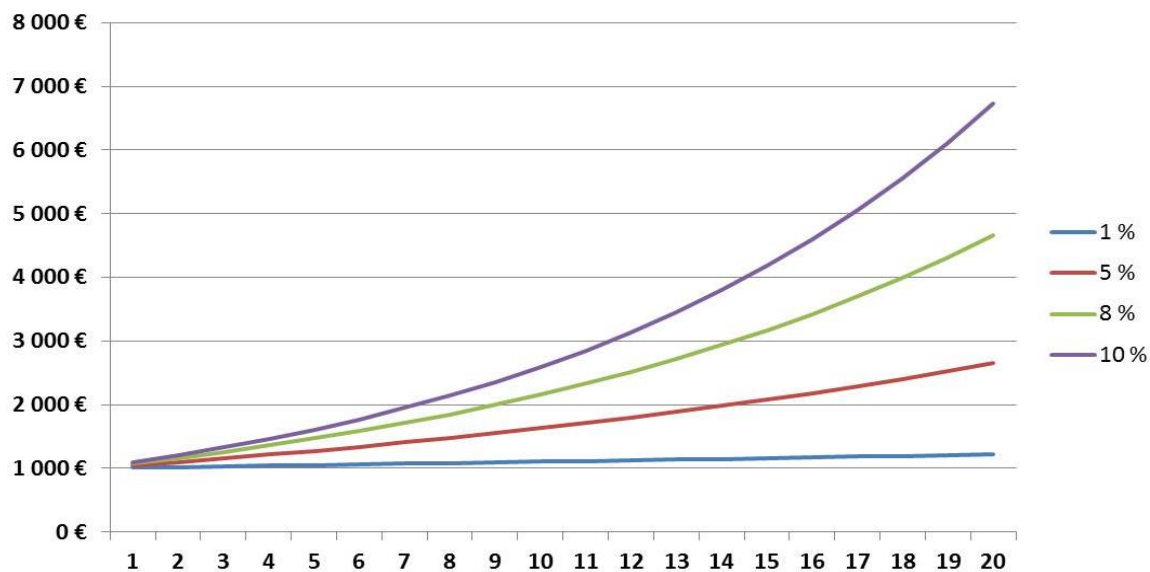
2.5 Korkoa korolle

Korkoa korolle on maailman kahdeksas ihme. Joka sitä ymmärtää, tienaa sen; joka ei ymmärrä, maksaa sitä.

– *Albert Einstein*

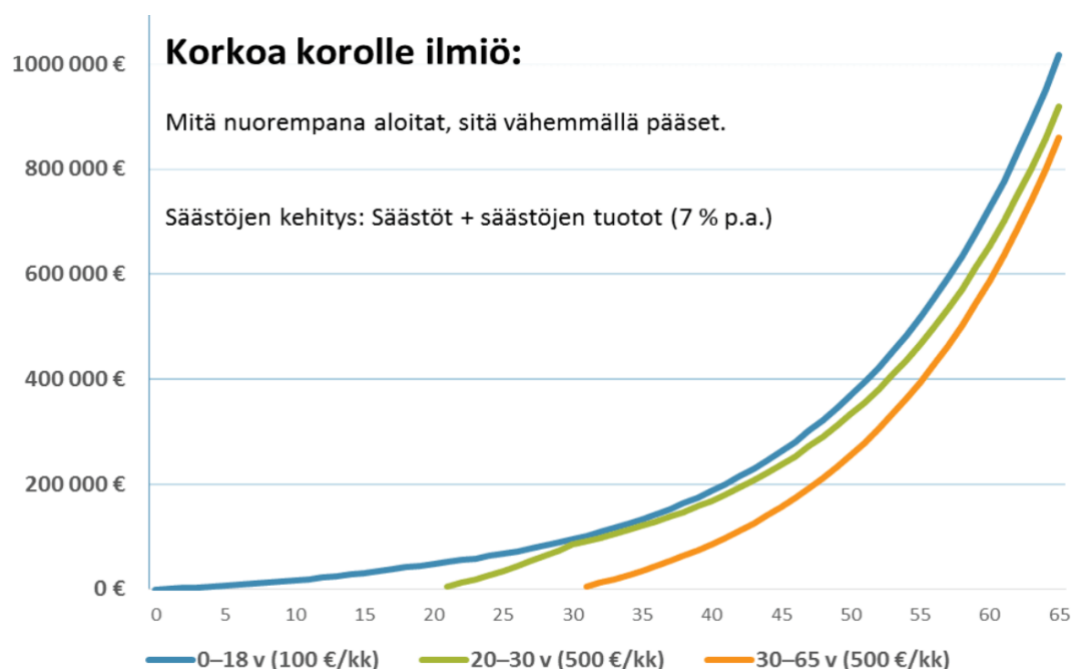
Korkoa korolle -ilmiöllä tarkoitetaan sijoituksista syntyneiden tuottojen kasvamista myös korkoa sijoitetun pääoman lisäksi. Jos sijoitettava pääoma on 1000 euroa ja se kasvaa vuodessa 10 prosenttia, on pääomaksi muodostunut 1100 euroa. Seuraavana vuonna sekä sijoitettu pääoma 1000 euroa, että myös ensimmäisen vuoden tuotto 100 euroa kasvavat korkoa. (Heikinheimo 2018.) Viivadiagrammissa (Kuvio 7) on kuvattu 1000 euron sijoitetun pääoman kehitys 20 vuoden aikana eri tuottoprosentteilla. Korkoa korolle -ilmiön ansiosta 10 prosentin vuosituotto on kasvattanut sijoitetun pääoman lähes 7000 euroon 20 vuoden aikana. Varsinkin 10 prosentin tuottoa kuvaavasta tuottokehityksestä on huomattavissa, että korkoa korolle -ilmiöstä hyötyy ajan kanssa jatkuvasti enemmän.

Ensimmäisten 10 vuoden tuotto on ollut melko tasaista, mutta mitä enemmän aikaa kuluu niin sitä jyrkemmin tuotot nousevat.

Kuvio 7. 1000 euron sijoitetun pääoman kehitys eri tuotto prosenteilla (Sp-Rahastoyhtiö 2020c)

Säästämisen aloittamisajankohdalla on suuri merkitys tuottojen kertymiseen korkoa korolle -ilmiön avulla ja 10 vuoden säästämällä voi kerryttää suuremmat eläkesäästöt kuin 40 vuoden säästämällä. 20-vuotias voi säästää 10 vuotta ja antaa tuottojen sen jälkeen kasvaa itsestään. Eläkesäästöt ovat näin suuremmat kuin henkilöllä, joka aloittaa säästämisen 30-vuotiaana ja jatkaa säästämistä eläkeikään asti 40 vuotta. Säästämällä lapsilisät noin 100 euroa kuukaudessa 18 vuoden ajan, on eläkeikään mennessä säästöt kasvaneet korkoa korolle yli miljoonaan euroon. (Heikinheimo 2018; Kuvio 8.)

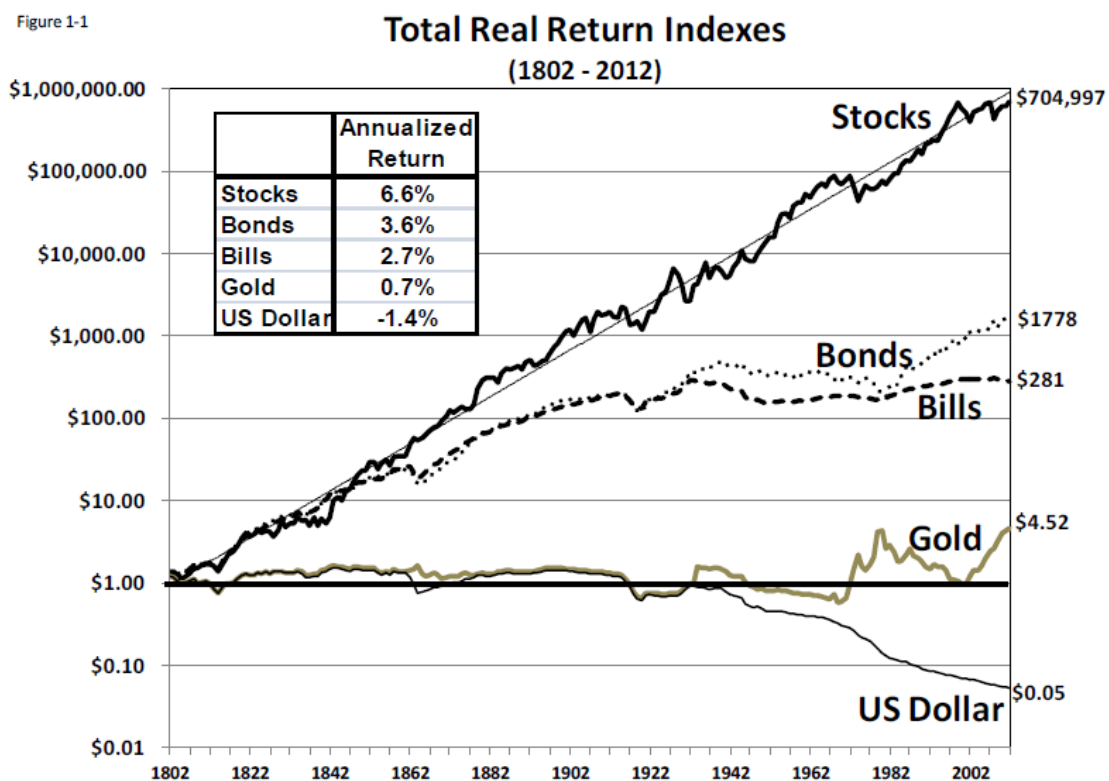
Kuvio 8. Kuukausisäästämisen aloittaminen eri ikävuosina (Heikinheimo 2018)

Pieneltäkin kuulostavat summat voivat kasvaa ajan kanssa sijoitettuna suuriksi. Jos tuloista pystyy säästämään esimerkiksi kuukausittain 50 euroa, niin säästötavalla on suuri vaikutus säästöjen määrään tulevaisuudessa. Kuukausisäästämisen voi aloittaa jo 50 eurolla kuukaudessa OmaSp:n tarjoamiin rahastoihin (OmaSp 2020c). Sijoittamalla 50 euroa kuukaudessa viiden prosentin tuotto-odotuksella ja kertyneet tuotot uudelleen sijoittamalla on 20 vuodessa summaksi kertynyt 20 000 euroa (Säynäjärvi 2019). Säästämällä saman 50 euroa kuukaudessa nollakorkoiselle pankkitilille, olisi 20 vuodessa kertynyt 12 000 euroa. Sijoittajalle on näin ollen kertynyt 8 000 euroa enemmän korkoa korolle ilmiön ansiosta samalla ajanjaksolla. Jos sijoitettava aika olisikin 40 vuotta, olisi sama 50 euroa kuukaudessa kasvanut yli 76 000 euroon, kun tilisäästäjälle olisi kertynyt tässä ajassa vain 24 000 euroa. Tilisäästäjän kertynyt rahamäärä on kasvanut lineaarisesti, kun taas sijoittajalla rahamäärän kasvu on ollut eksponentiaalista korkoa korolle ilmiön ansiosta. Esimerkin mukainen viiden prosentin tuotto-odotus on lisäksi hyvin maltillinen ja vastaa tyypillisesti yhdistelmärahastojen vuotuista tuotto-odotusta.

Osakkeet ovat olleet historiassa parhaiten tuottava omaisuusluokka professori Jeremy Siegelin tekemän laskelman mukaan, jossa 214 vuoden tarkastelujaksolla vuosina 1801-2015 USA:n osakemarkkinat ovat tuottaneet keskimäärin 6,6 prosenttia reaali tuottoa osingot ja inflaatio huomioiden (Paasi 2019). Kuviossa 9 on kuvattu yhden Yhdysvaltain dollarin arvonkehitys 210 vuoden aikana eri omaisuusluokkiin sijoitettuna. Jos dollarin olisi säilyttänyt käteisenä, olisi sen arvo laskenut inflaation johdosta 0,05 dollariin.

Korkopapereihin sijoitettuna arvo olisi noussut 1778 dollariin ja osakemarkkinoilla tuotto

olisi kasvanut 704 997 dollariin. Kolmen prosentin ero vuosittaisessa tuotossa on kasvattanut pääomaa merkittävästi pitkällä aikavälillä korkopapereiden ja osakkeiden välillä. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Dollarin tuottokehitys 1802-2012 (Paasi 2016)

210 vuoden ajanjaksolle mahtuu tapahtumia maailmansodista lukuisiin pörssiromahduksiin. Vaikka pitkäkään historiallinen tuotto ei olekaan tae tulevista tuotoista, niin 6,6 prosentin vuotuinen reaalityttö osakemarkkinoilla pitkällä aikavälillä on odotusarvona hyvin realistinen tulevaisuuden talouskriisit huomioituna (Paasi 2016).

3 VEIKKAUKSEN RAHAPELIT

3.1 Rahapelimonopolin perusta

EU-lainsäädäntö hyväksyy rahapelimonopolin, jos monopoliasemasta on apua ehkäisemään rahapelaamisen haittoja (Yle 2019). Pelihaittojen vähentäminen on kuitenkin ristiriidassa toisen Veikkaukselle annetun tehtävän kanssa, mikä on pelituottojen kasvattaminen (Lounasmeri 2019). Lisäksi Veikkauksessa jaetaan bonuksia johdon, henkilöstön ja jakelukanavien kesken sitä enemmän, mitä enemmän pelaajat häviävät rahaa rahapeleihin (Larsen 2019). Peluurin mukaan rahapeliongelmaisten määrä onkin kasvussa ja Veikkauksen aktiivinen markkinointi sekä rahapeliautomaatit kaikkialla esillä houkuttavat pelaamaan. Pelaajien häviämällä rahoilla rahoitetaan kulttuuria, järjestöjä, liikuntaa ja taidetta vuosittain yli miljardilla eurolla. Tuottoja ohjataan hyviin tarkoituksiin ja edunsaajat ummistavat silmänsä pelaamisen haitoilta. Toisaalta myös alkoholi- ja tupakkaveron tuotto on yli miljardin luokkaa vuosittain ja niillä tuotoilla tehdään varmasti myös hyvää, mutta ei Alkoa ja savukevalmistajia kohtaan koeta minkäänlaista kiitollisuutta. (Lounasmeri 2019.)

Honkamaan (2019) verkkoartikkelissa Veikkauksen toimitusjohtaja Sarekoski perustelee Veikkauksen pelien koukuttavuutta sillä, että muuten pelaajat siirtyisivät ulkomaisille uhkapelilyhtiöille. Blomqvistin (2020) verkkoartikkelin mukaan koronaviruspandemian takia Veikkaus sulki kaikki rahapeliautomaattinsa keväällä 2020. Veikkauksen liiketoiminnanjohtaja totesi, ettei rahapeliautomaatteja pelaavien keskuudesta tapahtunut merkittävää siirtymää verkkopeleihin. Digitaalisten palveluiden voitot kasvoivat puolentoista kuukauden aikana vain miljoonalla eurolla, kun fyysiset pelipaikat olivat suljettu.

Rahapeliautomaattien sulkeminen näytti toteen, ettei perustelu suomalaisten siirtymisestä ulkomaisille rahapelien tarjoajille pitänyt paikkaansa. Rahapeliongelmien syyt ovatkin selvästi enemmän aktiivinen markkinointi ja se, ettei rahapeliautomaatteja voi välttää missään niiden runsaan määrän takia. Rahapeliongelmaiset eivät hakeutuneet rahapelien ääreen muulla tavoin, kun rahapeliautomaattien välkkyvät valot eivät houkuttaneet pelaamaan koronaviruspandemian takia.

3.2 Vastuullisuus

Sosiaali- ja terveysministeriö (myöhemmin STM) vastaa lain mukaan pelihaittojen tutkimisesta ja seurannasta, sekä kehittää pelihaittojen ehkäisyä ja hoitoa. Julkinen valta haluaa pitää kiinni rahapelimonopolista ja STM:n strategiaperin mukaan paras tapa

torjua peliongelmia on vahvistaa Veikkauksen yksinoikeusjärjestelmää. STM myönsi vuodelle 2020 pelihaittojen hoitoon vain kolme miljoonaa euroa, kun taas Veikkauksen markkinointibudjetti on vuositasolla 50 miljoonan euron luokkaa. Sen lisäksi että STM on Veikkauksen valvoja, on se myös yksi merkittävin rahapeli tuottojen saaja ja rahojen jakaja. (Ahtela 2020.)

Veikkauksen rahapeleissä on 18 vuoden ikäraja, eikä pelejä saa markkinoida alaikäiselle. Alaikäinen ei voi kuitenkaan välttyä mainonnalta, kun rahapelejä mainostetaan siellä missä nuoretkin ovat. He altistuvat jatkuvasti mainonnalle esimerkiksi mediassa, internetissä, mobiilisovelluksissa, ulkomainoksissa ja urheilukilpailuissa, joissa Veikkaus sponsoroi ja on näkyvillä. Alaikäiset ovat jatkuvasti tietoisia Veikkauksesta nähdessään rahapeliautomaatteja esimerkiksi kaupoissa ja kioskeissa. Veikkauksen markkinointiperiaatteissa ei huomioida ollenkaan mainonnan vaikutuksia haavoittuviin kuluttajaryhmiin, kuten alaikäisiin. (Tuorila 2019.)

Veikkauksen rahapelien sääntelystä vastaa monia eri tahoja ja osa jopa päällekkäisillä tehtävillä, jonka toimesta vastuut jäävät monelta osin epäselviksi. Rahapeli tuottojen sääntelyyn vaikuttavat tahot ovat myös usein itse tuottojen edunsaajina. (Tamminen 2019.) Syksyllä 2019 Veikkaus joutui kohun keskelle vastuuttomasta mainonnastaan, kun mainoksessa terapeutti neuvoi asiakasta hakemaan elämäänsä jännitystä rahapeleillä. Poliitikkojäsenet joutuivat lähtemään mainoskohun myötä Veikkauksen hallituksesta ja Veikkaus ilmoitti vähentävänsä kolme tuhatta rahapeliautomaattia kauppojen auloista pelihaittojen vähentämiseksi. (Ahtela 2020.) Ennen mainoksen synnyttämää kohua Veikkauksen hallituksessa istui paljon poliitikkoja nostamassa monen suomalaisen vuosipalkkaa vastaavia palkkioita hallintotehtävistä. Palkkiot ovat yksityiseen kuin myös julkiseen sektoriin verrattuna suhteettoman suuria ja hallintoneuvoston koko 28 jäsenellään on äärimmäisen suuri. Johtotehtävät oli jaettu Veikkauksen hallituksessa puhtaasti poliittisin perustein. (Larsen 2019.)

Valtio-omisteisen rahapelimonopolin olemassaoloa perustellaan vastuullisuudella. Rahapeliautomaatteja on yhteensä 18 500 kappaletta ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (myöhemmin THL) julkistaman tutkimuksen mukaan niitä on sijoiteltuna eniten työttömien ja vähävaraisten asuinalueille. Edinburghin yliopiston tekemän tutkimuksen mukaan ongelmat rahapelaamisessa ovat suoraan yhteydessä pelitarjontaan. Suomessa on arviolta 120 000 rahapeliongelmaista ja rahapeliautomaattien sijoittelulla on enemmän vaikutusta ongelmapelaamiseen kuin yksilöiden ominaisuuksilla. (Ahtela 2020.) Rahapelaamisen tuotoista noin puolet tulee vain reilulta 5 prosentilta pelaajista THL:n tutkimuksen mukaan. Ongelmapelaajat ja viikoittain pelaavat maksavat suurimman osan

Veikkauksen tuotoista. (Keto-Tokoi 2019.) Valtaosa apua hakeneista peliongelmaisista on pelannut raha-automaattipelejä velkarahalla ottamalla pikavippejä Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksen mukaan. (Kempas 2019.) Jo vuonna 2009 THL esitti Veikkaukselle raportissaan riippumattoman valvontaelimen perustamista, mutta sitä ei ole kuitenkaan koskaan perustettu. Poliisihallitus on yksi Veikkauksen valvoja, mutta vain nimellisesti, eikä sillä todellisuudessa ole toimivaltaa epäkohtiin puuttumiseen. (Larsen 2019.)

Yhteiskuntamme kärsii siitä, että tehokkaasti ongelmapelaamiseen houkuttavat rahapeliautomaatit on sijoiteltu kaikkialle jokaisen kansalaisen näkyville ja saataville. Modernit rahapelit rakennetaan ihmisten psykologisia heikkouksia hyödyntäen riippuvuuden muodostamiseksi. Veikkauksesta on onnistuttu myymään harmittoman hyväntekijän mielikuva suomalaisille, jolloin valtion rahapelimonopolia ei ole haastettu. Suomi on ainut maa maailmassa, jossa rahapeliautomaatit ovat läsnä kaikkialla ja kansainvälinen vertailu on onnistuttu vaijentamaan suomalaisilta. Rahan kerääminen rahapelaamisella on kallis tapa, josta 42 prosenttia menee erilaisiin veroihin, palkkoihin, palkkioihin, hallintoon ja muihin kustannuksiin. Veikkaus on köyhiltä rahat vielä käänteinen Robin Hood ja pelaamiseen käytetään tyypillisesti erilaisia tukia, työttömyysavustuksia ja eläkkeitä. Raha on usein poissa välttämättömistä hankinnoista ja kulutuksesta kuten lääkkeitä, ruoasta ja lasten harrastuksista. Suomalaiset pelaavat kolmanneksi eniten rahapelejä koko maailmassa ja yhteiskunnalle tulee kalliiksi, kun suomalaisille tarkoitettua rahaa kiertää Veikkauksen rahapelimonopolin kautta. (Larsen 2019.)

Miljardin vuodessa tuottava Veikkaus panostaa vain minimaalisin kustannuksin peliongelmaisten auttamiseen, eikä Veikkauksella ole ollenkaan omaa vastuullisuusosaamista. Veikkauksen ylimmistä toimielimistä puuttuu kokonaan vastuullisuusammattilaiset, peliongelmiä edustajat, velkaneuvojat ja sosiaalialan osaajat. Suomessa ei ole edes arviota, miten paljon välillisiä kustannuksia peliongelmat aiheuttavat. Muissa maissa tehdyistä kulukartoituksista suhteutettuna Suomen väkilukuun, on peliongelmiä kustannus 1,7-4,5 miljardin euron luokkaa. Kustannukset maksetaan jokaisen suomalaisen rahoista verovaroin asumistukija, eläkkeinä ja mielenterveyshoitoina. Alaikäisten rahapelaamista ei valvota riittävästi ja 12 prosenttia alaikäisistä rahapelejä pelanneista nuorista kertoo kärsivänsä peliongelmistä. Ostokokeissa alaikäiseltä näyttävä nuori sai pelata 88 prosenttia kerroista ilman valvontaa ja päivittäin 4 000 alaikäisen peli keskeytetään. Kauppojen Veikkaukselta saamat prosenttituotot eivät kannusta tehokkaampaan ja tarkempaan valvontaan. (Larsen 2019.)

Peliongelmainen ei voi myöskään asettaa itselleen vapaaehtoista elinikäistä pelikieltoa Veikkauksen rahapeleihin toisin kuin ulkomaisille nettikasinoille. Pelaaja joutuu vuosittain uusimaan pelikieltonsa Veikkauksen rahapeleihin, eikä pelikielto todellisuudessa kuitenkaan estä rahapelaamista ja käyntejä pelisaleissa. Vuonna 2022 voimaan tulevaa pakollista tunnistautumista perustellaan ratkaisuna tähän haasteeseen, mutta todellisuudessa tunnistautuminen mahdollistaa Veikkaukselle vain kohdennetun markkinoinnin ja viestinnän. Pelisummarajat asetetaan itse, eikä riski- ja ongelmapelaajat niitä itselleen aseta ja muut pelaajat eivät niitä tarvitse. Pelisalit ovat myös jätetty tunnistautumisen ulkopuolelle Poliisihallituksen suosituksesta huolimatta. (Larsen 2019.)

Suomi on yksi maailman vähiten korruptoineista maista maailmassa, mutta Suomikaan ei ole täysin korruptiovapaa maa. Katutason korruptiota ilmenee vain vähän, kuten esimerkiksi lahjuksia kunnallisesta sairaalahoidosta potilaalle. Korruptiota tavataan kuitenkin Suomessa yhteiskunnan kaikilla tasoilla ja monilla aloilla, erityisesti viranomaisten ja elinkeinoelämän välisessä toiminnassa. Korruptiota ilmenee lahjontatapausten lisäksi myös eturistiriitoina, suosimisina, epäeettisenä päätösten valmisteluna sisäpiirin kesken tai salassa, sekä lahjusten vastaanottamisena tai antamisena. Kaikki korruptio ei välttämättä ole rikollista, mutta kuitenkin aina epäoikeudenmukaista ja vahingollista. Kun hyötyjä ohjataan korruptiolla väärille tahoille, kärsii siitä väistämättä aina jokin toinen taho. (Korruptiontorjunta 2020.) Veikkaus ei kilpailuttanut kymmenien miljoonien keskuspelijärjestelmäsopimusta, vaan sopimus tehtiin salassa pelijärjestelmäyhtiön kanssa 20 vuodeksi. Veikkauksen hallituksella oli lakitoimiston arvio päätöstä tehdessä, jonka mukaan sopimusta pidettäisiin todennäköisesti laittomana kokonaistarkastelussa. (Juutilainen & Berglund 2020.) Veikkauksen salassa järjestetty sopimus määrittää siis korruptiontorjunnan määrittämän määritelmän korruptiosta. Veikkauksen tuottojen jakamisesta päättävät henkilöt ovat myös usein itse edunsaajana ja sitä voidaan pitää vähintäänkin kyseenalaisena toimintana.

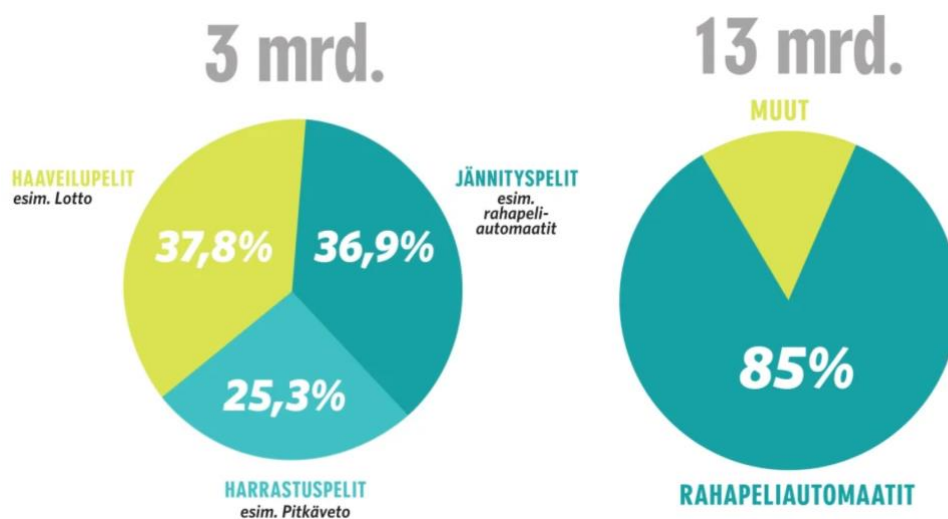
3.3 Veikkaus voittaa aina

Suomalaiset pelaavat Euroopassa eniten rahapelejä ja keskimäärin suomalainen häviää rahapeleihin 320 euroa vuodessa. Tästä suurin osa hävitään raha-automaattipeleihin, jotka luokitellaan haitallisimpiin rahapeleihin. Raha-automaattipeleissä riski ongelmapelaamiseen ja peliriippuvuuteen on erittäin suuri. (Yle 2019.)

Lotto on arvontapeleistä edelleen suomalaisten suosituin peli ja suomalaiset käyttävän lottoamiseen vuosittain yli 300 miljoonaa euroa. Rahapeleissä peliyhtiö voittaa aina ja Loton kohdalla pelatusta summasta maksetaan pelaajille voittona takaisin 40-55 prosenttia. Loton päävoiton todennäköisyys on 1:18 643 560 eli 0,0000054 prosenttia.

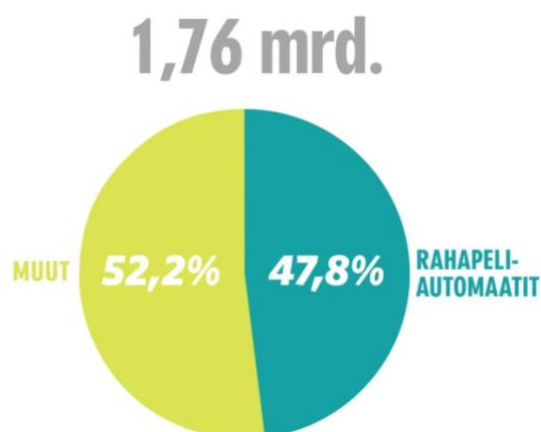
(Ruohonen 2020, 26.) Suomalaisista 40 prosenttia peli-ikäisistä osallistuu Loton jättipottikierrrokseen ja viikoittain Lottoa pelaa 25 prosenttia. 80 prosenttia peli-ikäisistä suomalaisista on joskus pelannut Lottoa. (Partanen 2020.)

Veikkaus kertoo julkisesti yhtiön liikevaihdon olevan kolme miljardia, mutta sisäisissä raporteissa liikevaihto on todellisuudessa 13 miljardia. Veikkauksen tilinpäätöksessä raha-automaatti- ja pöytäpelien kohdalla liikevaihtona käytetään todellisuudessa pelikatetta, jossa liikevaihdosta on vähennetty maksetut voitot. Muiden pelien kuten Loton ja Pitkäviedon kohdalla käytetään kuitenkin todellista liikevaihtoa, jolloin rahapeliautomaattien osuus liikevaihdosta olisi vain hieman yli kolmannes. Rahapeliautomaattien liikevaihtona ilmoitetaan 840 miljoonaa euroa, vaikka ilman vähennyksiä todellinen liikevaihto on 11 miljardia. Tämä tarkoittaa siis lähes 85 prosenttia koko yhtiön liikevaihdosta. (Juutilainen & Berglund 2019.) Kuviossa 10 on esitetty Veikkauksen ilmoittaman kolmen miljardin liikevaihto ja todellinen 13 miljardin liikevaihto pelityyppien osuuksien mukaan liikevaihdosta. Vasemmassa piirakkakuviossa haaveilupeleissä ja harrastuspeleissä käytetään pelien liikevaihtoa ja jännityspeleissä pelikatetta. Oikeanpuoleisessa piirakkakuviossa myös raha-automaattipelien osuus on esitetty liikevaihdon mukaan muiden pelien tapaan. (Kuvio 10.)

Kuvio 10. Veikkauksen esittämä liikevaihto ja todellinen liikevaihto (Juutilainen & Berglund 2019)

Veikkauksen pelikate kaikki pelit huomioituna on 1,76 miljardia euroa, ja tämä on voitettua rahaa pelaajilta. Raha-automaattipelien osuus pelikatteesta on 48 prosenttia 840 miljoonan euron osuudella. Raha-automaattipelit tuottavat lähes yhtä paljon voittoa Veikkaukselle kuin kaikki muut pelit yhteensä. (Juutilainen & Berglund 2019; Kuvio 11.)

Kuvio 11. Veikkauksen pelikate (Juutilainen & Berglund 2019)

Veikkaus ei siis anna vertailukelpoisia lukuja julkisuuteen liikevaihdostaan ja perustelee tätä normaalina käytäntönä rahapelialalla. Liikevaihdon ja pelikatteen sekoittaminen keskenään muissa Pohjoismaissa ei ole kuitenkaan alan käytäntö. Ruotsin ja Tanskan rahapeliyhtiöt ilmoittavat tilinpäätöksessään vain pelikatteensa. Norjassa toimiva rahapeliyhtiö ilmoittaa sekä pelikatteen että liikevaihdon, sekoittamatta näitä kuitenkaan keskenään. (Juutilainen & Berglund 2019.)

Veikkaus ei myöskään kerro julkisuuteen tilastoja eniten hävinneistä pelaajista tietopyynnöistä huolimatta, joita Ahvenanmaalla toimiva rahapeliyhtiö PAF ilmoittaa julkisesti. 242 pelaajaa hävisi vuonna 2018 yhteensä 9,6 miljoonaa euroa PAF:n rahapeleihin, mikä tekee noin 40 000 euroa keskimäärin pelaajaa kohden. Eniten hävinneiden pelaajien joukko toi kolmanneksen koko pelikatteesta yhtiölle. Veikkauksen ilmoittamassa tilastossa eniten hävinneet pelaajat ovat 134 400 pelaajan joukossa, ja keskimääräinen tappio on 3 060 euroa pelaajaa kohden vuodessa. Veikkaus on kieltäytynyt antamasta tarkentavia tilastoja eniten pelaavien osalta vedoten liikesalaisuuteen. (Juutilainen & Berglund 2019.)

Veikkauksen raha-automaattipelien palautusprosentti on noin 90 prosenttia ja laskennallisesti jokaisesta euron pelikierroksesta Veikkaus saa 10 senttiä, jolloin pelaajalle jää 90 senttiä. Minuutissa ehtii pelata noin 12 pelikierrosta, jolloin tappiota kertyy yhteensä 1,20 euroa yhden euron pelikierroksilla. Tunnissa tappiota on kertynyt jo 72 euroa ja pelaamalla tunnin päivässä, on kuukaudessa hävinnyt keskimäärin 2 160 euroa. Vuodessa tappiota on kertynyt noin 26 280 euroa. Rahapeliautomaatit toimivat satunnaisesti jokaisella pelikierroksella riippumatta edellisestä kierroksesta ja muutama kierros voi olla voitollinen pelaajalle, mutta lopulta peliyhtiö voittaa aina. Käytännössä palautusprosentti kertoo, kuinka monta pelikierrosta pelaaja voi pelata ennen rahojen loppumista. (Keto-Tokoi 2019.)

4 CASE: OMA SÄÄSTÖPANKKI LAHTI

4.1 Case-yrityksen esittely

Oma Säästöpankki Oyj on suomalainen vähittäispankkitoimintaan keskittyvä itsenäinen säästöpankki. Pankin kasvu on ollut kannattavaa ja taseen loppusummalla mitattuna OmaSp on Suomen suurin säästöpankki. (OmaSp 2019b, 24.) Vakavarainen OmaSp palvelee 140 000 asiakastaan noin 300 asiantuntijan voimin 32 konttorissa kattavasti ympäri Suomen, sekä monipuolisilla digitaalisilla palvelukanavilla verkossa (OmaSp 2020b). Kuvassa 1 on OmaSp:n virallinen logo yrityksen sloganilla (Kuva 1).

Kuva 1. Oma Säästöpankki Oyj:n logo (OmaSp 2020g)

Säästöpankkitoiminnalla on syvät juuret historiassa yli 140 vuoden ajan aina vuodesta 1875 asti. Oma Säästöpankki syntyi, kun Töysän ja Kuortaneen säästöpankit fuusioituivat vuonna 2010. Vuosien 2013-2015 aikana OmaSp kasvoi valtakunnalliseksi pankiksi, kun pankkiin liittyivät Parkanon-, Suodenniemen- ja Etelä-Karjalan säästöpankit, Kantasäästöpankki, sekä Joroisten ja Pyhäselän osuuspankit. (OmaSp 2019b, 12.) Vuosi 2014 oli merkittävä virstanpylväs OmaSp:n tarinassa, kun pankki toteutti kauaskantoisia rakennejärjestelyitä ja irtaantui Säästöpankkiliitosta. OmaSp:n toimintaedellytykset paranivat huomattavasti, kun pankki pystyi jatkossa tekemään päätökset itsenäisesti ja paikallisesti ilman yhteisvastuullista yhteenliittymärakennetta. (OmaSp 2014, 4.) Vuonna 2017 taseen loppusumma kasvoi 27 prosenttia edellisvuodesta, kun OmaSp osti S-Pankin pk-yritys sekä maa- ja metsätalousliiketoiminta-asiakkuudet. Samana vuonna pankki laajentui myös Lahteen ja Jyväskylään uusilla konttoreilla. 2018 OmaSp listautui Helsingin pörssiin ja 2019 konttoriverkosto laajentui Turkuun, Ouluun ja Helsinkiin. (OmaSp 2019b, 12.)

OmaSp:tä on analysoitu todennäköisesti nopeimmin kasvavaksi pankiksi Pohjoismaissa. Yhden kvartaalin aikana volyymit kasvavat OmaSp:llä enemmän kuin muilla pankeilla koko vuoden aikana. Tästä huolimatta OmaSp:n osakkeella käydään melko vähän kauppaa muihin Helsingin pörssin verrokkeihin nähden. Lyhyt pörssihistoria on varmasti iso tekijä niukkaan vaihtoon sijoittajien keskuudessa, vaikka pankki on jo pitkään ennen listautumistaan pystynyt parantamaan tulostaan ja kasvamaan kannattavasti. OmaSp on

myös arvostukseltaan Helsingin pörssin pankeista edullisin ja kaikki pörssiyhtiöt huomioiden kymmenen edullisimman joukossa. OmaSp:n tunnusluvut ovat lupaavia myös arvostuksen lisäksi, sillä osinko ja osakekohtainen tulos paranevat vakaasti. OmaSp on onnistunut pitämään luottomarginaalit korkeammalla kuin alalla keskimäärin ja puolustamaan tervettä hinnoittelua. Kasvava volyyymi yhdistettynä hyvään ansaintaan nosti OmaSp:n korkokatetta tammi-kesäkuussa 2019 noin 20 prosenttia, mikä on pankin päätulonlähde. OmaSp:n asiakaskunta kasvaa tuhannella uudella asiakkaalla kuukausittain ja liiketoiminta tehostuu jatkuvasti. Kulu-tuottosuhde oli 54 prosenttia kesäkuun lopussa 2019, mikä on pankkialan parhaimmistoa. (Herrala, O. 2019.)

Strategia

Strateginen tavoite OmaSp:llä on olla tyytyväisten asiakkaiden pankki. OmaSp ei tavoittele paikkaa Suomen suurimpana pankkina vaan parhaana pankkina omilla toimialueilla ja korkeimmalla asiakastyytyväisyydellä. Paras pankki tarkoittaa OmaSp:lle korkeimman asiakastyytyväisyyden lisäksi parasta asiakaskokemusta, toimialan korkeinta suositteluastetta, asiakkaiden hyvää tuntemista, selkeää fokuksia asiakkaille arvoa tuottavissa keskeisissä pankkipalveluissa ja lisäarvopalveluiden tarjoamista valikoitujen kumppanien kanssa. OmaSp on lähellä ja läsnä fyysisissä sekä digitaalisissa palveluissa mahdollistaen nopean reagoinnin asiakkaiden tarpeisiin. Raha-asiat hoidetaan asiakkaiden sekä pankin näkökulmasta luotettavasti, tarkasti ja pitkäjänteisesti. Pankin palveluaste pidetään hyvänä ja vakavaraisuus korkeana sekä nousu- että laskusuhdanteissa. Viime vuodet ovat osoittaneet, että strategia ja toiminta-ajatus ovat osoittautuneet oikeiksi. (OmaSp 2020f.) OmaSp:n arvoja ovat asiakaslähtöisyys, osaaminen, tuloksellisuus, yhteistyö ja luotettavuus. Liiketapaperiaatteet pohjautuvat pankin arvoihin ja toimivat lähtökohtana vastuullisuustoiminnalle. (OmaSp 2020a.)

Lahden konttorinjohtajalta Hanna-Mari Forsströmiltä kysyttiin, mitkä asiat hän näkee OmaSp:n toiminnassa selvänä kilpailuetuna muihin pankkeihin verrattuna. Forsströmin (2020) mukaan OmaSp:n matala organisaatorakenne mahdollistaa nopean päätöksenteon, kun konttori- ja aluetasolle on annettu paljon päätösvaltaa esimerkiksi lainapäätöksissä. Asiakas saa lainapäätöksen parhaimmillaan lainaneuvottelun aikana ja tapaamiseen pääsee usein jo muutamassa päivässä. Kaikilla asiakkailla on myös oma yhteyshenkilö pankissa ja suora numero, josta hänet tavoittaa. OmaSp:n tahtotila on olla asiakkaille vaurastumisen kumppani ja motivoitunut henkilöstö auttaa asiakkaita kaikissa arjen talousasioissa. OmaSp tarjoaa ainoana pankkina Lahdessa koko päivän ajan kattavat käteiskassapalvelut. Nopean ja asiakaslähtöisen palvelun ansiosta OmaSp:n ei

tarvitse keskittyä hintakilpailuun ja hyvän ansainnan ansiosta ensiluokkainen palvelukokemus on mahdollista toteuttaa asiakkaille.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Määrällinen tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena Lahden konttorin asiakkaille ja kyselyyn pystyi vastaamaan, joko paperisella kyselylomakkeella paikan päällä konttorilla tai sähköisesti Webropol -kyselyalustaa hyödyntäen. Paperisen kyselylomakkeen vastaukset lisättiin vielä lopuksi myös Webropol-alustalle, jotta kaikki vastaukset saatiin analysoidua yhdessä paikassa. Kyselylomake (Liite 2) koostui pääosin monivalintakysymyksistä ja osassa vastauksissa pystyi myös valitsemaan ”muu mikä” -vaihtoehdon ja antaa oman vastauksen. Tutkimusmateriaalia kerättiin satunnaisotantamenetelmällä, jossa kaikki Lahden konttorin asiakkaat saivat osallistua kyselyyn. Kysely koostui 35 kysymyksestä, jotka olivat jaettu kolmeen osioon. Ensimmäinen osio käsitteli vastaajien taustatietoja, toinen osio vastaajien talousosaamista ja kolmas osio heidän rahapelaamistaan. Vastaajien taustatiedot ovat tutkimuksen muuttujia, joiden avulla tuloksia voidaan mitata muuttamalla sanallinen tieto määrälliseen muotoon (Vilka 2007, 14). Kyselyn toisessa osiossa kartoitettiin vastaajien taloustaitoja ja säästämisen tottumuksia, sekä sijoittamista. Kolmas osio keskittyi Veikkauksen raha-automaattipeleihin, sekä arvontapeleihin ja vastaajien yleiseen mielipiteeseen Veikkauksesta. Myös toisen ja kolmannen osion vastausvaihtoehtoja käytetään muuttujina vastausten analysoinnissa.

Tutkimuksen toteutunut otos vastasi noin 5 prosenttia koko Lahden konttorin asiakasmäärästä ja vastaukset kerättiin kahden viikon aikana. Tuloksia analysoidaan vain prosentuaalisesti pörssiyhtiön tiedonantovelvollisuudesta johtuen, kun tarkkaa konttorikohtaista asiakasmäärää ei voitu ilmoittaa työssä. Finanssivalvonnan (2020) mukaan liikkeeseenlaskijalla on jatkuva tiedonantovelvollisuus ja julkistettavat tiedot tulee olla kaikkien saatavilla samanaikaisesti ja tasapuolisesti. Lisäksi OmaSp:n (2020e, 6) tiedonantopolitiikan mukaisesti yhtiötä koskevia lausuntoja antaa yhtiön nimeämät edustajat ja lausunnot annetaan vain julkistettujen tietojen puitteissa.

Kysely toteutettiin nimettömästi, mutta kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin myös yllätyspalkinto. Arvontaan osallistuneiden vastaajien yhteystiedot kerättiin paperilomakkeen lopussa olevaan arvontaosioon, joka leikattiin heti vastaamisen jälkeen irti ja laitettiin erilliseen arvontalaatikkoon. Arvontaosio pidettiin kuitenkin tarkoituksella kyselylomakkeella, etteivät vastaajat olisi vain täyttäneet arvontalomaketta ja jättäneet kyselylomaketta täyttämättä. Sähköisellä kyselyllä arvontaan osallistuneiden yhteystiedot kerättiin erillisellä Google Forms -kyselylomakkeella, johon pääsi kyselyn jälkeen

kiitossivulla olevasta linkistä. Paperilomakkeelle vastanneiden yhteystiedot lisättiin vielä lopussa Google Forms -alustalle, josta arvonta suoritettiin kaikkien osallistuneiden kesken. Saatekirjeissä konttorilla ja Webropol-kyselyssä mainittiin henkilötietojen keräämisestä vapaaehtoista arvonnataa varten erillisillä lomakkeilla ja, että vastaaminen itse kyselyyn tapahtui nimettömästi (Liite 1; Liite 2).

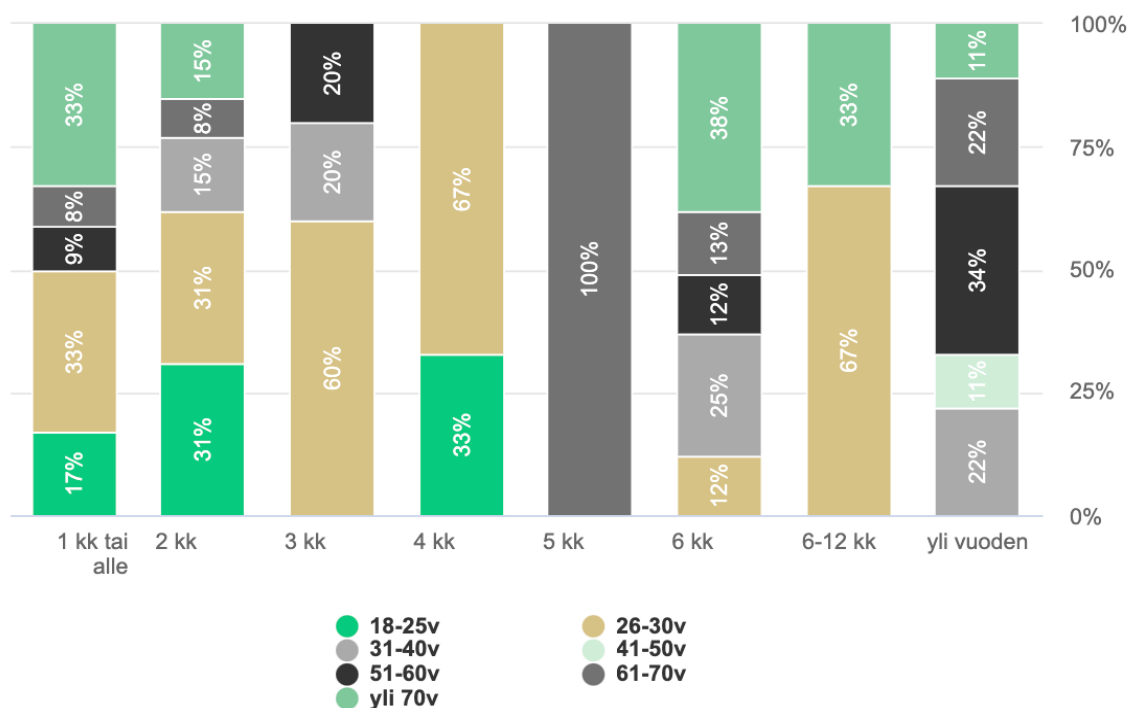
4.3 Tutkimustulokset ja vastaukset tutkimuskysymyksiin

Vastaajista miehiä oli 18 prosenttia enemmän kuin naisia ja ikäryhmästä 26-30v oli eniten vastaajia 30 prosentin osuudella. Toiseksi eniten vastaajia oli yli 70-vuotiaissa 20 prosentin osuudella ja muut ikäryhmät jakoutuivat hyvin tasaisesti lukuun ottamatta 41-50-vuotiaita, joita oli vain 2 prosenttia vastaajista. (Liite 2.) Vastaajista vanhimmat ikäryhmät tavoitettiin pääasiassa konttorilla pankkiasioinnin yhteydessä ja nuoremmat ikäryhmät vastasivat kyselyyn sähköisellä lomakkeella. 30-70-vuotiaat olivat vaikeimmin tavoitettavissa ja heidän vastauksiaan olisi kaivattu enemmän tutkimukseen.

Yli puolet vastaajista asuvat omistusasunnossa ja yksin asuvia oli 31 prosenttia, sekä kaksin asuvia 43 prosenttia. Korkein suoritettu tutkintoaste oli puolilla vastaajista ammatillinen tutkinto ja toisen sijan jakoivat ammattikorkeakoulututkinto sekä peruskoulu 15 prosentin osuuksilla. Lähes puolet vastaajista olivat palkansaajia ja toiseksi eniten oli eläkeläisiä 35 prosentin osuudella. (Liite 2.) Samassa taloudessa asuvien lukumäärä ei yllättänyt, kun vastaajakunnasta enemmistö oli nuoria tai eläkeläisiä.

Yli puolet vastaajista tiesivät omat tulonsa ja menonsa kuukausitasolla 52 prosentin osuudella ja 26 prosenttia vastaajista tiesivät omat tulonsa mutta vain osittain menonsa. 72 prosenttia koki oman taloutensa olevan hallinnassaan, mutta tulojen lakatessa yllättäen 24 prosenttia arvio pystyvänsä hoitamaan menojaan vain kaksi kuukautta normaalisti ja 22 prosenttia kuukauden tai alle. Yli vuoden uskoi pärjäävänsä kolmanneksi eniten vastaajista 17 prosentilla ja kuusi kuukauttaakin 15 prosenttia vastaajista. (Liite 2.) 18-25- ja yli 70-vuotiaista enemmistöt arvioivat pystyvänsä hoitamaan menojaan tulojen lakatessa vain muutaman kuukauden ja 41-70-vuotiaista enemmistöt arvioivat hoitavansa menojaan yli vuoden tulojen lakatessa. Kuviossa 12 on kuvattu ikäryhmien jakautuminen sen mukaan, miten pitkään he arvioivat hoitavansa menojaan normaalisti tulojen lakatessa. 26-30- ja 31-40-vuotiaiden vastaukset jakoutuivat tasaisemmin, mutta ikäluokkien välillä oli selkeät erot varojen riittävydessä. 31-40-vuotiaista yli puolet arvioivat hoitavansa menojaan ainakin puoli vuotta, kun taas 26-30-vuotiasta enemmistö hoitaisi menojaan korkeintaan kolme kuukautta. (Kuvio 12.)

2. Ikä

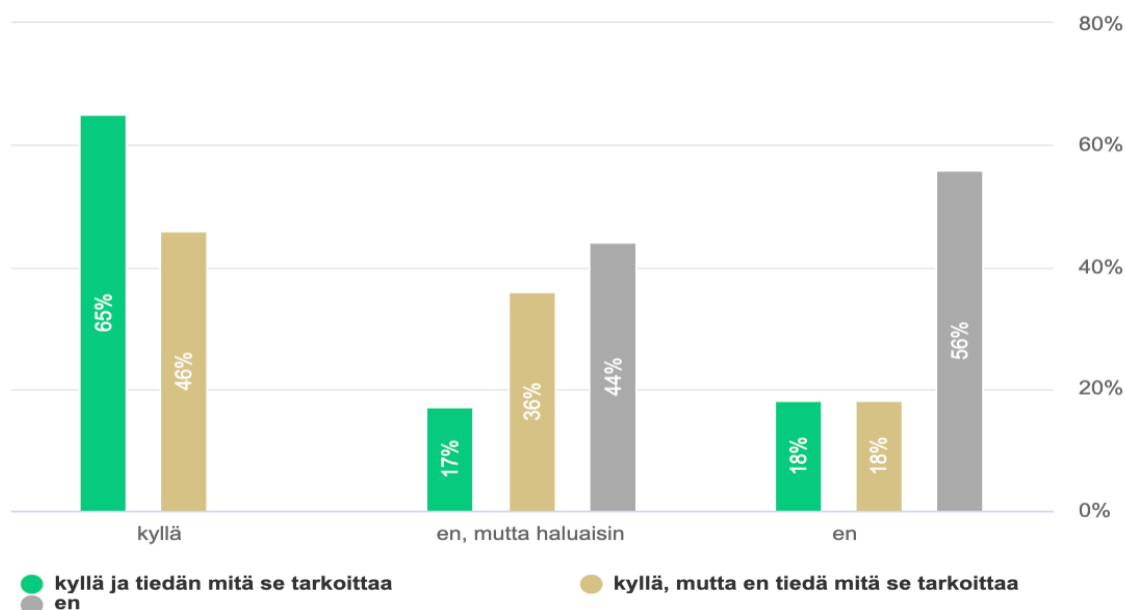

Kuvio 12. Arviot varojen riittävydestä tulojen lakatessa ikäjakaumittain

Kaksi kuukautta tai alle ja kuusi kuukautta tai yli -vastanneista tehtiin vielä omat ryhmät ja näitä vertailtiin keskenään. Ryhmien keskinäisessä vertailussa oli merkittävät erot säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvien kysymysten kesken. Yli kuusi kuukautta taloudellisesti ilman tuloja pärjäävät olivat kiinnostuneempia omasta taloudestaan, ymmärsivät korkoa korolle -ilmiön merkityksen ja säästivät enemmän rahaa varautuen tulevaan. He myös olivat kiinnostuneempia sijoittamisesta ja omistivat useampia sijoitustuotteita.

63 prosenttia kaikista vastaajista oli kuullut korkoa korolle ilmiöstä ja tiesi mitä se tarkoittaa. 20 prosenttia oli kuullut siitä, mutta ei tiennyt mitä se tarkoittaa ja loput 17 prosenttia ei ollut kuullut ilmiöstä. Vastaajista 42 prosenttia pyrki säästämään säännöllisesti ja 41 prosenttiakin aina kun se oli mahdollista. (Liite 2.) Korkoa korolle -kysymyksen vastauksissa oli selvä jakautuminen niiden kesken, ketä ovat sijoittaneet ja ketkä eivät. Ne vastaajista jotka eivät olleet koskaan sijoittaneet, eivät myöskään tietäneet korkoa korolle -ilmiön merkitystä. Harmaalla on kuvattu ne vastaajat, jotka eivät ole kuulleet korkoa korolle -ilmiöstä, Kultaisella ne jotka ovat kuulleet mutta eivät tiedä mitä se tarkoittaa ja vihreällä ne, jotka tietävät myös ilmiön merkityksen. (Kuvio 13.)

18. Oletko koskaan sijoittanut?

Kuvio 13. Korkoa korolle -kysymyksen vastausten jakautuminen "Oletko koskaan sijoittanut?" -kysymyksen vastausten kesken

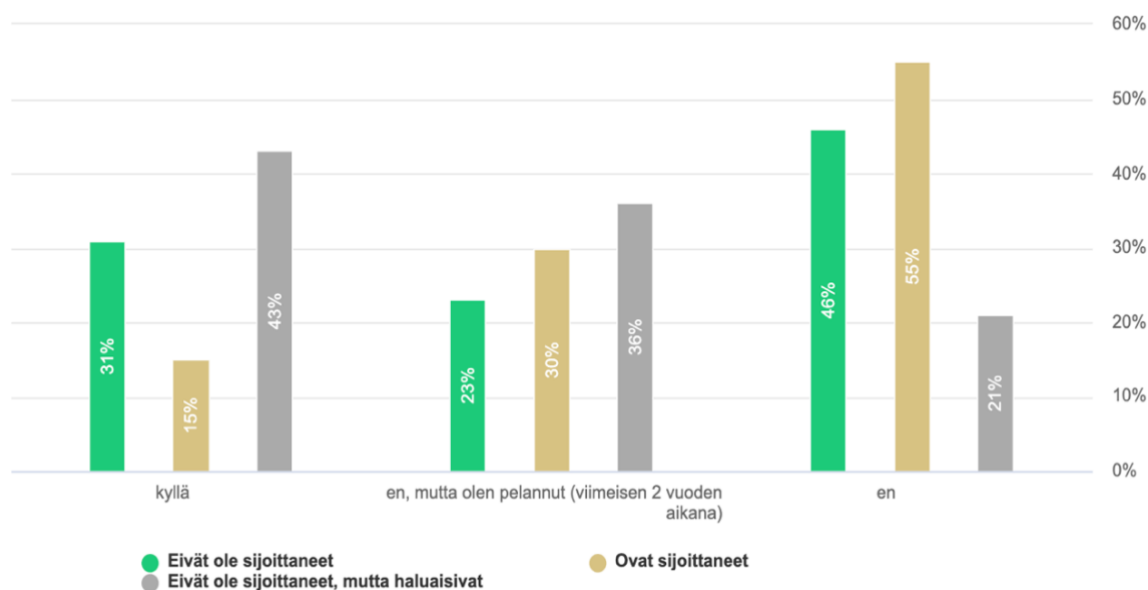
Vastaajista 42 prosenttia säännöllisesti säästävistä säästävät keskimäärin 100-200 euroa kuukaudessa ja 200-400 euroa kuukaudessa säästäviäkin oli jopa 26 prosenttia. 10 euroa tai alle ja 25-50 euroa kuukaudessa säästäviä oli vähiten 9 prosentin osuuksilla molempia. Vain 14 prosenttia vastaajista koki, että ei pystyisi säästämään enempää kuin tällä hetkellä säästää. 51 prosenttia koki toisinaan pystyvänsä ja 35 prosenttia koki pystyvänsä säästämään enemmän kuin tällä hetkellä. 65 prosenttia vastasi säästävänsä pahan päivän varalle ja avoimeen kenttään vastattiin säästettäväksi eläkeikää ja lapsia varten. Puolelle vastaajista oli esitelty OmaSp:ssä säästämien ja sijoittamisen vaihtoehtoja ja 46 prosenttia vastaajista koki ymmärtävänsä miten pankin tarjoamat tuotteet toimivat. 37 prosenttia ei osannut sanoa ymmärtääkö miten pankin säästämisen ja sijoittamisen tuotteet toimivat. (Liite 2.)

Kaksi kolmasosaa vastaajista oli kiinnostuneita sijoittamisesta ja puolet olivat joskus sijoittaneet. 50 prosenttia vastaajista ei ole siis koskaan sijoittanut, mutta heistä 26 prosenttia haluaisi sijoittaa. Kyselytutkimuksessa kävi ilmi, että ne vastaajat, jotka eivät ole koskaan sijoittaneet eivät myöskään kokeneet voivansa aloittaa sijoittamista 63 prosentin osuudella. Päällimmäiseksi syyksi sijoittamatta jättämiseen koettiin, ettei ole tarpeeksi rahaa sijoittaa. Sijoittaminen myös koettiin liian vaikeaksi, tai se ei kiinnostanut tarpeeksi sijoittamisen aloittamiseen. (Liite 2.) Myös Niskakankaan (2019) verkkoartikkelissa suomalaiset perustelevat sijoittamatta jättämistään perinteisesti sillä, ettei ylimääräistä rahaa ole sijoittamiseen. Toinen yleinen syy on, että sijoittamista

pidetään vaikeana ja tappioiden mahdollisuus pelottaa. Kyselytutkimuksen vastaajista lähes puolet olivat eläkeläisiä, jotka vastasivat, ettei heillä ole tarpeeksi rahaa sijoittaa.

Tuloksista kävi ilmi, että ne vastaajat jotka eivät sijoittaneet pelasivat kuitenkin enemmän raha-automaattipelejä kuin ne jotka sijoittavat. Vihreällä on kuvattu niiden vastaajien määrä jotka eivät ole sijoittaneet, kultaisella ne jotka ovat sijoittaneet ja harmaalla ne jotka eivät ole sijoittaneet mutta haluaisivat. Arvontapeliin kohdalla tulokset olivat tasaisemmat, mutta niidenkin osalta arvontapelejä pelasi enemmän ne vastaajat, jotka eivät sijoittaneet. (Kuvio 14.)

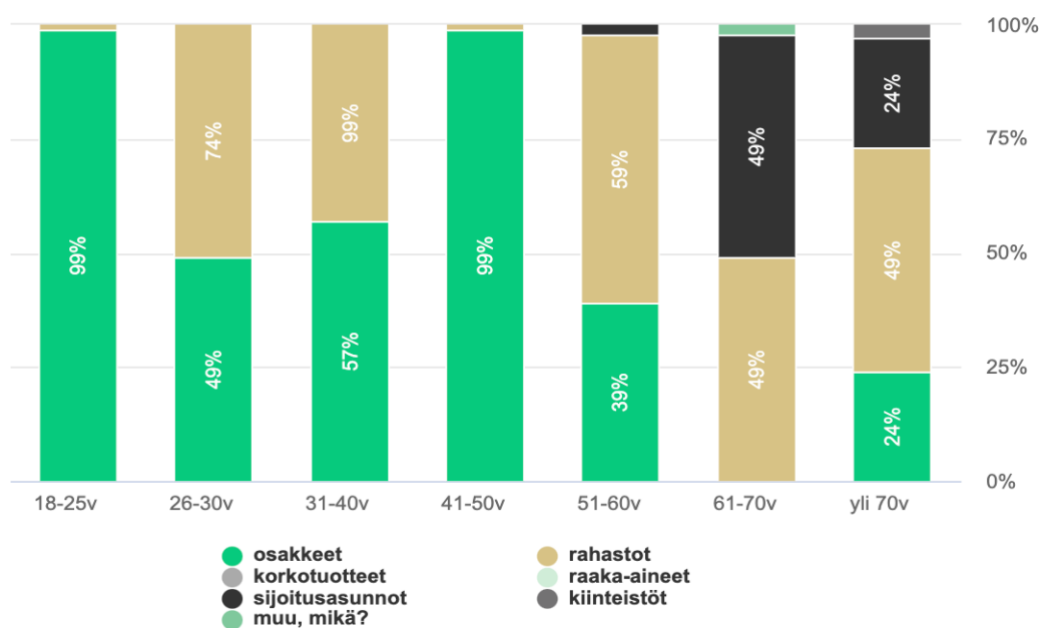
22. Pelaatko raha-automaattipelejä?

Kuvio 14. Rahapelaamisen erot sijoittavien ja ei sijoittavien kesken

Rahastot olivat vastaajien yleisin sijoitustuote, joita omisti 73 prosenttia vastaajista ja osakkeita omisti 50 prosenttia. Sijoitusasuntona oli myös 40 prosentilla vastaajista. (Liite 2.) Kuviossa 15 on kuvattu sijoitustuotteiden jakautuminen eri ikäluokkien kesken. Rahastoja oli sijoitustuotteena jokaisessa ikäluokassa ja osakkeita 61-70-vuotiaita lukuun ottamatta. Sijoitusasuntoja oli sijoituskohteena vain yli 50-vuotiailla ja kiinteistöjä yli 70-vuotiailla. (Kuvio 15.)

21. Omistatko jotain seuraavista sijoitustuotteista?

Kuvio 15. Sijoitustuotteiden jakautuminen eri ikäluokkien kesken

Vastaajista 26 prosenttia pelaa Veikkauksen raha-automaattipelejä ja 30 prosenttia on pelannut viimeisen 2 vuoden aikana. 36 prosenttia pelaa raha-automaattipelejä muutamia kertoja kuukaudessa, 22 prosenttia muutamia kertoja viikossa ja vain 7 prosenttia pelaa päivittäin. Tyypillisesti raha-automaattipeleihin käytetään 25 euroa tai alle kuukaudessa. Vain pieni osa vastaajista käytti rahapeleihin 150-200 euroa tai yli 200 euroa kuukaudessa. (Liite 2.) Päivittäin raha-automaattipelejä ja arvontapelejä pelaavat eivät säästä säännöllisesti, eivätkä he omista mitään sijoitustuotteita. Päivittäin pelaavat käyttävät myös kuukaudessa eniten rahaa pelaamiseen. Päivittäin pelaavat myös kokevat, että rahapelaamisella on vaikutusta heidän taloudelliseen tilanteeseensa ja syitä rahapelaamiseen on ajanvietto tai peliriippuvuus.

Arvontapelejä pelattiin vastaajien keskuudessa huomattavasti enemmän kuin raha-automaattipelejä 57 prosentin osuudella ja viimeisen 2 vuoden aikana oli pelannut 24 prosenttia vastaajista. Arvontapelejä pelataan muutamia kertoja kuukaudessa ja 52 prosenttia käyttää rahaa 10 euroa tai alle kuukaudessa arvontapeleihin. (Liite 2.) Päivittäin Arvontapelejä pelaavat käyttävät rahaa arvontapeleihin keskimäärin 50-75 euroa kuukaudessa.

68 prosenttia ei koe olevansa voitolla rahapelaamisessaan ja 23 prosenttia ei osaa sanoa. Vain 9 prosenttia kokee olevansa voitolla rahapelaamisessaan. Rahapeleissä häviäminen ei haittaa 50 prosenttia vastaajista jos summa on pieni ja 77 prosenttia ei koe, että rahapelaamisella olisi vaikutusta heidän taloudelliseen tilanteeseensa. Syyt rahapelien

pelaamiseen jakautuivat hyvin tasaisesti jännityksen takia, ajanviettona ja pikavoittoja tavoitellessa. Kaksi prosenttia on myös vastannut peliriippuvuuden olevan syy rahapelaamiseen ja avoimeen tekstikenttään vastanneet tavoittelivat myös voittoja tai eivät osanneet sanoa. (Liite 2.)

Rahapeliautomaatteja oli vastaajien mielestä liikaa Suomessa 59 prosentin osuudella ja 65 prosentin mielestä rahapeliautomaattien tulisi sijaita Veikkauksen Pelaamoissa ja 31 prosentin mielestä niitä ei tarvitsisi olla ollenkaan. Vain 26 prosenttia koki Veikkauksen vastuullisena rahapelyhtiönä ja 41 prosenttia ei osannut vastata. 67 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että suomalainen ei voita aina. (Liite 2.)

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat:

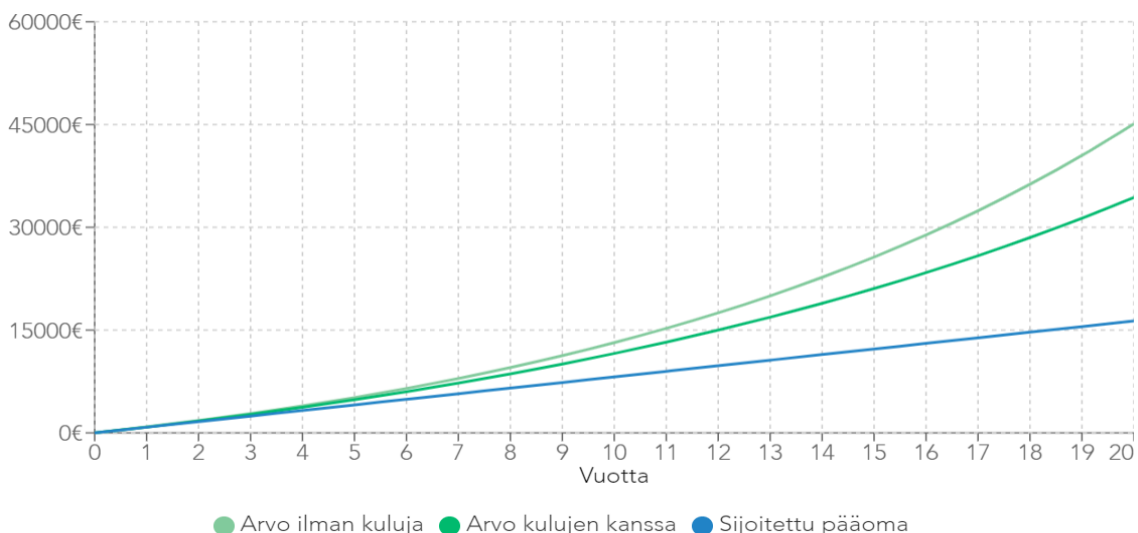
- Kuinka paljon OmaSp:n asiakkaiden tuloista ohjautuu säästämiseen ja sijoitustoimintaa, sekä kuinka paljon Veikkauksen rahapeleihin.
- Tietävätkö OmaSp:n asiakkaat miten he voivat vaikuttaa omaan talouteensa, vai onko parempi taloudellinen toimeentulo vain lottovoiton varassa.
- Onko heillä suunnitelma oman taloutensa turvaamiseksi odottamattomien talousvaikeuksien varalle.
- Mikä on heidän yleinen mielipiteensä Veikkauksen rahapeleistä.

OmaSp:n asiakkaiden tuloista ohjautuu suurempi osuus säästämiseen ja sijoittamiseen kuin rahapeleihin, mikä oli toivottu tulos ja parempi kuin suomalaisilla keskimäärin. Asiakkaat käyttävät keskimäärin noin 154 euroa kuukaudessa säästämiseen ja sijoittamiseen. Raha-automaattipeleihin käytettiin keskimäärin 65 euroa kuukaudessa, mutta ilman suurinta yksittäistä vastausta keskiarvo on noin 48 euroa kuukaudessa ja tätä lukua käytetään laskelmissa. Arvontapeleihin käytettiin keskimäärin noin 20 euroa kuukaudessa. Luvut ovat vain karkeasti suuntaa antavia, sillä todellinen vastaajan käyttämä rahamäärä osui vain tietyn vastausvaihtoehdon ennalta määritetyn ala- ja ylärajan väliin. OmaSp:n asiakkaat käyttävät vuodessa 1848 euroa henkeä kohden säästämiseen ja sijoittamiseen, sekä 816 euroa raha-automaattipeleihin ja arvontapeleihin. Suomalaiset käyttävät tilastojen mukaan säästämiseen ja sijoittamiseen vain 42 euroa henkeä kohden vuodessa ja rahapeleihin 570 euroa (Niskakangas 2019). Ero säästämässä ja sijoittamisessa on merkittävä muihin suomalaisiin, mutta rahapeleihin käytettävä rahamäärä on myös suurempi kuin suomalaisilla keskimäärin. Suuremmat rahamäärät säästämiseen ja sijoittamiseen, sekä rahapeleihin selittyy varmasti osin sillä, että suurin osa vastaajista oli palkansaajia ja esimerkiksi työttömiä, opiskelijoita ja varusmiehiä oli huomattavasti vähemmän.

OmaSp:n asiakkaat uskovat oman talouden olevan heidän hallinnassaan tunnistamalla omat tulot ja menot, sekä säästämällä säännöllisesti. Moni vastaajista ei kuitenkaan uskoisi selviävänsä menoistaan tulojen lakatessa kuin korkeintaan kuukauden tai kaksi. Taloudellisen toimeentulon turvapuskurin kerryttämisessä ei olla vielä päästy siihen pisteeseen, että talouskriisin osuessa kohdalle yöt voisi nukkua täysin levollisin mielin. Suunta on kuitenkin oikea ja helposti tavoitettavissa varsinkin, jos vielä rahapeleihin käytettävät varat ohjautuisivat sijoitustuotteisiin. Vastaajat tiedostavat, että eivät ole voitolla rahapelaamisessa ja rahan häviäminen ei haittaa summan ollessa pieni. Rahapelaamisella ei myöskään ole vaikutusta vastaajien taloudelliseen tilanteeseen ja pelejä pelataan jännityksen ja ajanvieron takia. Rahapeliautomaatteja on vastaajien mielestä Suomessa liikaa ja rahapelien tulisi sijaita vain Veikkauksen Pelaamoissa. Kysymys Veikkauksen vastuullisuudesta jakoi paljon mielipiteitä, mutta vähemmistö vastaajista piti rahapeliyhtiötä vastuullisena.

Kyselyn vastausten perusteella tehtiin myös laskelmia siitä, miten asiakkaiden käyttämä rahamäärä kuukaudessa rahapeleihin kasvattaisi varallisuutta, jos varat laitettaisiinkin rahastoihin rahapelien sijasta. Tuloksia tarkastellaan eri rahastotuotteilla ja säästösummilla 20 vuoden sijoitushorisontilla. Laskelmia varten käytettiin OmaSp:n sijoitustyökalua, jolla kartoitetaan asiakkaiden sijoittajaprofiilia oikeanlaisten sijoitustuotteiden valintaa varten.

Jos raha-automaattipelejä ja arvontapelejä pelaavat asiakkaat sijoittaisivat rahapeleihin käyttämänsä 68 euroa kuukaudessa osakerahastoon 7 prosentin tuotto-odotuksella, olisi 20 vuodessa tuottoja kertynyt kulut huomioiden noin 34 708 euroa. Säästettyä pääoma olisi kertynyt 16 320 euroa 20 vuoden aikana. (Kuvio 16.)

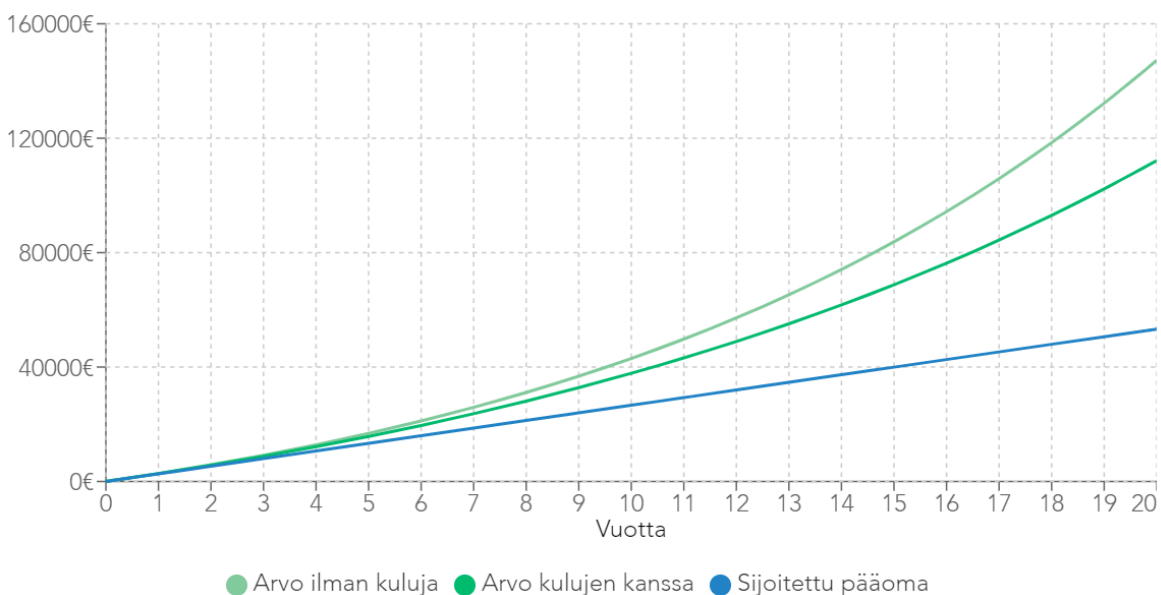

Kuvio 16. Osakerahaston tuotto-odotus 68 euron kuukausisäästösummalla (OmaSp 2020d)

Jos arvontapeliin pelaamista jatkettaisiin edelleen 18 eurolla kuukausittain ja 50 euroa siirrettäisiin raha-automaattipeliin sijaan osakerahastoon kuukausittain 7 prosentin tuotto-odotuksella, olisi 20 vuodessa kertynyt tuottoa kulut huomioiden 25 520 euroa.

Mikäli 154 euron kuukausittaisen säästösumman päälle lisättäisiin vielä rahapeleihin käytettävä 68 euroa, olisi säästöjä kertynyt kulut huomioiden 113 310 euroa 20 vuoden aikana. Esimerkissä on käytetty jälleen osakerahastoa ja 7 prosentin tuotto-odotusta.

(Kuvio 17.)

Kuvio 17. Osakerahaston tuotto-odotus 222 euron kuukausisäästösummalla (OmaSp 2020d)

Yhdistelmärahastoon sijoitettuna sama 222 euroa kuukaudessa olisi kasvanut noin 90 456 euroon kulut huomioiden 20 vuodessa. Yhdistelmärahaston tuotto-odotuksena on käytetty 5 prosentin vuotuista tuottoa. Korkean riskin osakerahastoissa 222 euron kuukausisäästösumma olisi kasvanut 10 prosentin tuotto-odotuksella 160 725 euroon kulut huomioiden.

4.4 Keskeiset johtopäätökset

Säästämiseen ja sijoittamiseen panostetaan enemmän kuin rahapelaamiseen OmaSp:n asiakkaiden keskuudessa. Tulokset osoittavat, että pankin tahtotilalla olla asiakkaiden vaurastumisen kumppani ja henkilökohtaisella neuvonnalla arjen talousasioissa on vaikutusta asiakkaiden talousosaamiseen. Vastauksista ei kuitenkaan käynyt ilmi, miksi osalle vastaajista ei ole esitelty säästämisen ja sijoittamisen tuotteita. Oliko heille tarjottu mahdollisuutta tuotteiden esittelemiseen ja he ovat itse kieltäytyneet, vai onko konttorilla jäänyt huomioimatta asiakkaan kiinnostus kuulla tuotteista.

Työssä pyrittiin myös selvittämään syitä siihen, miksei suomalaisten varallisuus ohjautu paremmin sijoitustoimintaan ja onko suomalaisten runsaalla rahapelaamisella vaikutusta tähän asiaan. Suomalaiset ja OmaSp:n asiakkaat kokivat, ettei heillä ole tarpeeksi rahaa sijoittaa ja sijoittamista pidettiin myös liian vaikeana ja etäisenä. Lottoaminen oli kuitenkin kaikille tuttua ja 80 prosenttia peli-ikäisistä suomalaisista on joskus pelannut Lottoa (Partanen 2020). Arvontapelit olivat yhtä yleisiä OmaSp:n asiakkaiden keskuudessa, kuin kaikilla suomalaisilla. Tuloksista tehtiin johtopäätös, että Lotto on juurtunut syväälle suomalaisuuteen ja vaikei sijoittamiseen löytyisikään varaa niin lottoamiseen sitä aina löytyy. Haaveilu paremmasta taloudellisesta tilanteesta on suomalaisille arkipäivää toisin kuin, että tavoiteltaisiin parempaa taloudellista tilannetta säästämällä ja sijoittamalla.

Veikkauksessa olisi potentiaalia vastuulliseen rahapelimonopoliin ilman sääntelijöiden ja edunsaajien minulta-sinulle -verkostoa. Tällä hetkellä yhteiskunnalle aiheutuvat haitat rahapeleistä ovat rahallisesti suuremmat kuin mitä Veikkaus pystyy häviörahoilla syntyneistä tuotoista jakamaan yhteiseen hyvään. Peliongelmiin kustannus yhteiskunnalle on arviolta 1,7-4,5 miljardin euron luokkaa, kun taas Veikkauksen miljardin tuotosta iso osa menee edunsaajajärjestöille ja veroihin ennekuin loput päätyvät yhteiseen hyvään (Larsen 2019). Veikkauksen tuotot voisi oikein käytettynä valjastaa todelliseen yhteiskunnalliseen hyvään esimerkiksi valtion budjetin kautta ilman edunsaajajärjestöjä. Paasin (2019) esimerkin mukaan sijoittamalla Veikkauksen vuosittaisesta liikevaihdosta 1,5 miljardia osakemarkkinoille joka vuosi ja saamalla keskimäärin 7 prosentin vuosittainen reaalituotto sijoitukselle, olisi pääoma kasvanut 30 vuodessa 145 miljardiin euroon. Summalla maksaisi koko Suomen valtionvelan korkoineen pois.

4.5 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan reliabiliteetilla ja validiteetilla. Reliaabelius tutkimuksessa tarkoittaa ei-sattumanvaraisten tulosten saamista ja arvioi tulosten luotettavuutta, sekä uudelleen mitattavuutta samalla lopputulemalla. Tutkimuksen reliabiliteettia voidaan arvioida muun muassa otoskoolla ja laadulla perusjoukosta ja vastausprosentilla. Tutkimuksen validius taas tarkoittaa kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata tutkimuksessa. Validius on hyvä, jos tutkimuksessa ei ole jouduttu käsitteiden tasolla harhaan ja tutkimuksen systemaattiset virheet puuttuvat. Validiteettia voidaan arvioida muun muassa, miten teoreettiset käsitteet on käännetty arkikielelle, onko tutkija ja tutkittava ymmärtänyt kysymykset ja vastausvaihtoehdot samalla tavalla, onko vastausvaihtoehtojen asteikko toimiva ja millaisia epätarkkuuksia kyselystä löytyy. Yhdessä reliaabelius ja validius muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden. (Vilka 2007, 149-150, 152.)

Kyselytutkimuksen heikkouksia ovat muun muassa se, ettei vastausten rehellisyyttä ja huolellisuutta voida arvioida vastauksista. Kyselystä ei myöskään selviä, onko annetut vastausvaihtoehdot olleet onnistuneita vastaajien näkökulmasta eikä väärinymmärryksiä ole tullut. Aihealue josta esitetään kysymyksiä, voi myös olla osalle vastaajille täysin vieras. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.) Systemaattiset virheet heikentävät tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia. Systemaattisia virheitä saattaa esiintyä vastauskadosta johtuen tai siitä, että vastauksissa on valehdeltu, kaunisteltu tai vähätelty asioita. (Vilka 2007, 153.)

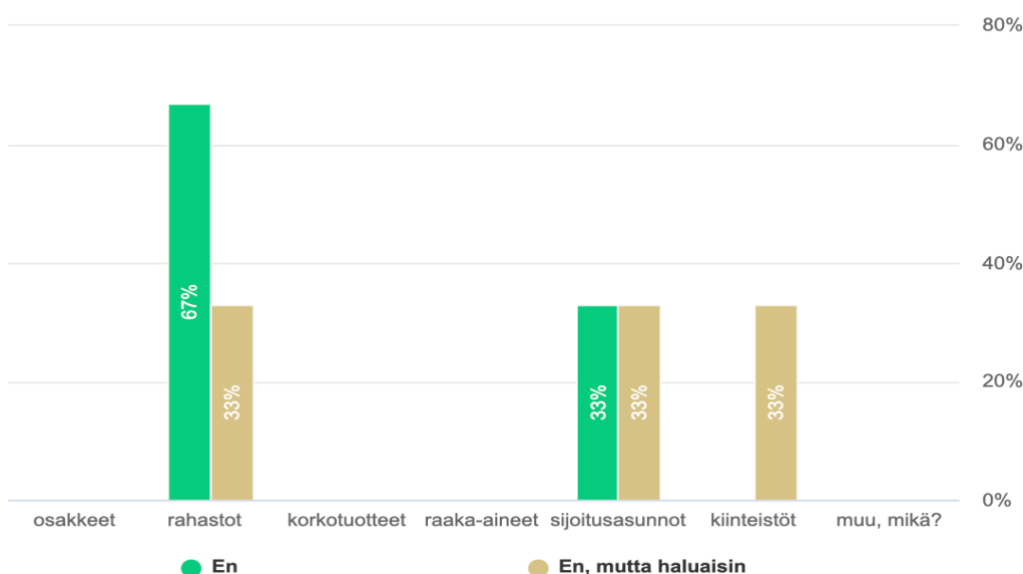
Kyselyyn vastattiin nimettömästi, mikä lisäsi tutkimusten luotettavuutta varsinkin sähköisesti vastanneiden keskuudessa. Konttorilla vastanneilla vastausten luotettavuuteen saattoi vaikuttaa hieman yhteystietojen täyttäminen samalle lomakkeelle vastausten kanssa, vaikka yhteystieto-osio eriteltiin heti vastauksista. Kassahenkilö leikkasi yhteystieto-osion lomakkeelta ja tämä saattoi vaikuttaa vastaajiin, kun kassahenkilöllä olisi ollut mahdollisuus nähdä vastaajan vastaukset ennen kuin vastauslomake ja yhteystieto-osio eriteltiin omiin laatikoihin. Kysymykset vastaajien taloudesta ja rahapelaamisesta saattoivat tuntua vastaajista hyvin henkilökohtaisilta ja vastaaminen kysymyksiin pankkisalissa saattoi tuntua epämiellyttävältä. Vastauksissa voi hyvin esiintyä kaunistelua tai vähättelyä taloudellisesta tilanteesta ja rahapelaamisesta.

Kyselyyn vastasi noin 5 prosenttia Lahden konttorin asiakkaista ja vastaajien ikäjakauma painottui alle 30-vuotiaisiin ja yli 70-vuotiaisiin. Vastaajamäärä oli melko pieni määrälliselle tutkimukselle ja ikäjakauma ei ollut tasainen, joten nämä seikat vaikuttavat tutkimuksen reliabiliteettiin heikentävästi. Lisäksi vastaajien arvioidessa kulutustaan Veikkauksen

arvontapeleihin ja vastauksissa yleisesti rahapeleihin käsittäen kuitenkin vain raha-automaattipelit ja arvontapelit voi arvioitavaksi tulla mukaan helposti myös esimerkiksi vedonlyöntipelit, joita ei kuitenkaan kysytty kyselyssä.

Säästämisen ja sijoittamien erot käsitteinä ovat haastavia ja tätä ei huomioitu tarpeeksi kyselyä tehdessä. Osa vastaajista vastasi, ettei ole koskaan sijoittanut, mutta ovat sijoitustuotteisiin vastanneet omistavansa rahastoja. Rahastosäästämistä ajateltiin pelkkänä säästämismuotona, vaikka tutkija mieltää rahastosäästämisen sijoituksena rahastoon summasta riippumatta. Sijoitusasuntojen kohdalla ei voida myöskään olla varmoja onko vastaajat tarkoittaneet myös omaa omistusasuntoaan vai ainoastaan sijoitustarkoitukseen ostettua asuntoa, josta saadaan vuokratuloa. (Kuvio 18.)

21. Omistatko jotain seuraavista sijoitustuotteista?

Kuvio 18. "En" ja "En, mutta haluaisin" -vastanneiden vastaukset kysymykseen "Oletko koskaan sijoittanut?"

Kyselyn viimeinen kysymys "Voittaako suomalainen aina?" ei ollut kyselyn tarkoituksella mitattuna välttämättä tarpeellinen kysymys, vaan ennemminkin kannanotto Veikkauksen luomaan mielikuvaan suomalaisille kaikkien kannalta hyvästä rahapelimonopolista. Veikkauksen pitkään markkinoima mielikuva hyvätahdon peleistä on kuitenkin erittäin kaukana todellisuudesta peliongelmaisten määrän ollessa vain nousussa.

Tutkimuksen kokonaisluotettavuutta pyrittiin parantamaan kyselylomakkeen testauksella kahteen kertaan ennen kyselyn aloittamista ulkopuolisten testihenkilöiden toimesta. Kyselytutkimus toteutettiin myös niin, että kysely pystytään jatkossa toteuttamaan uudestaan toisen tutkijan toimesta myös muissa konttoreissa. Kyselytutkimuksen toteutus uudestaan toisessa OmaSp:n konttorissa antaisi parempaa kuvaa tutkimuksen

kokonaisluotettavuudesta. Konttorin sijainti voi tosin vaikuttaa tutkimustuloksiin, sillä esimerkiksi pienemmällä paikkakunnalla eläkeläisten ja työssäkäyvien asiakkaiden suhde voi olla täysin eri Lahteen verrattuna.

Kyselytutkimuksessa kvalitatiivista tutkimustapaa olisi voitu käyttää osana tutkimusta tietyissä kysymyksissä, jotta olisi saatu paremmin selville syitä sille miksi asiakkaat eivät sijoittaneet, tai miksi pelasivat rahapelejä. Laadullisessa tutkimuksessa haetaan tietoa, joka auttaa merkityksen ymmärtämistä (Vilkkä 2015, 93.) Tutkimuksessa kaikki vastausvaihtoehdot olivat vain määrällisen tutkimustavalle tyypillisesti valmiina vaihtoehtoina. Vastaja voi helposti tyytyä vastaamaan vain lähimpänä omaa syytä kuulostavan vastauksen, eikä välttämättä edes anna omaa vastausta, jos sellaista edes on valittavana. Jatkotutkimusaiheena työlle on kvalitatiivinen tutkimus OmaSp:n asiakkaille heidän syistään olla sijoittamatta ja mikä saa heidät pelaamaan rahapelejä, vaikka tiedostavat häviävänsä rahaa.

Kyselytutkimusta voidaan pitää kuitenkin kokonaisuutena onnistuneena ja kyselytutkimuksella saatiin vastaukset asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Työlle asetettu teoreettinen hypoteesi siitä, että OmaSp:n asiakkaat käyttävät enemmän rahaa rahapeleihin kuin säästämiseen ja sijoittamiseen, ei toteutunut. Lopputulema tutkimustuloksesta oli positiivisempi, kuin mitä odotukset tutkimustuloksista antoivat olettaa. Tutkimustulokset olivat työn aihe huomioiden erinomaiset.

5 YHTEENVETO

Suomalaisten kotitalouksien varallisuudesta yli 100 miljardia euroa makaa pankkitileillä tuottamattomana ja inflaation armoilla. Varallisuudesta voisi rahastoida merkittävän osan esimerkiksi matalariskisiin rahastoihin, jolloin saataisiin vähintään inflaatio suojaa rahoille ja rahat olisivat kuitenkin nostettavissa käyttöön muutaman pankkipäivän kuluessa. Matalan riskin ansiosta rahat voidaan todennäköisesti lunastaa myös markkinalaskujen aikaan ilman suuria tappioita. Rahat olisivat myös turvassa heräteostosten varalta ja ennen kaikkea rahapelaamiselta. Kynnys sijoittamiseen myös laskisi, kun sijoittamisen aloittaisi ensin matalan riskin sijoitustuotteilla.

Historia on osoittanut, että talouskriisejä tulee keskimäärin 10 vuoden välein. Silti talouskriisit yllättävät suomalaiset kotitaloudet housut nilkoissa kerta toisensa jälkeen. 10 vuodessa ehtii kerryttää merkittävän taloudellisen puskurin järkevästi sijoittamalla ja säästämisen voi aloittaa jo parhaimmillaan muutamalla kympillä. Väitän että suurin osa suomalaisista pystyisi siirtämään tuloistaan muutaman kymppin sijoitustuotteisiin kuukausittain kulujen tarkastelun jälkeen. Ensisijaisesti rahapelien negatiivinen tuotto-odotus kannattaa kääntää sijoittamisen positiiviseen tuotto-odotukseen. OmaSp:n asiakkaiden käyttämät keskimääräiset rahamäärät rahapeleihin kuukaudessa olisivat kasvaneet osakerahastossa 34 708 euroon 20 vuoden aikana. Vaikka 68 euroa olisikin sellaista rahaa mitä ei harmita hävitä, niin 20 vuodessa 16 320 euroa haaveiluun isosta voitosta kuulostaa kalliilta, jos vaihtoehtona on yli 30 000 euron ylimääräiset säästöt.

Korkoa korolle -ilmiö tulisi opettaa suomalaisille jo alakoulussa, jotta se olisi yhtä tuttu käsite suomalaisille kuin lottokuponki. Raha ei tunne työaikoja tai vapaapäiviä, joten miksei jokainen suomalainen hyödyntäisi tämän ilmaisen työvoiman itselleen ja antaisi varallisuuden kasvaa itsestään. Euro päivässä pelikoneeseen vai sijoitukseen voi tuntua pieneltä ja mitättömältä asialta, mutta ajan kanssa ero on valtava ja sen ymmärtää vasta ymmärtämällä korkoa korolle -ilmiön merkityksen.

Veikkauksen rahapelimonopoli on kaukana vastuullisesta hyvätahdon pelejä tarjoavasta rahapeli-toimijasta. Rahapeliongelmien ehkäiseminen on ehdoton edellytys monopoliaseman säilyttämiseksi, mutta Veikkauksen hallituksessa keskitytään vain rahapeli tuottojen maksimoimiseen. Vuosittaisesta tuotosta puolet kerätään raha-automaattipeleillä, jotka ovat sijoiteltuna työttömien ja vähävaraisten asuinalueille. Rahapeliongelmien ehkäisemiseksi ainut vastuullinen tapa olisi pitää rahapeliautomaatit vain Veikkauksen itse valvomissa Pelaamoissa.

Tutkimus antoi hyödyllistä tietoa OmaSp:n asiakkaiden talousosaamisen tasosta.

Lähtökohtana OmaSp:ssä on, että jokaiselle asiakkaalle annetaan neuvontaa säästämisestä ja sijoittamisesta, mikäli he sitä haluavat. Jos edes yksi lukija sai tästä opinnäytetyöstä uutta tietoa ja näkemystä oman taloutensa hallinnan parantamiseksi, niin on työ ollut mielestäni onnistunut. Ehkä jonain päivänä suomalaiset ovat tunnettuja lottokansan sijasta sijoituskansana ja tähän pankeilla sekä henkilöstöllä on erinomaiset mahdollisuudet vaikuttaa. Tässä onkin tavoitetta saada tietoisuutta ja kiinnostusta lisättyä suomalaisten keskuuteen sijoitustoiminnasta.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Ruohonen, P. 2020. Jättivaikea jättipotti. Etelä-Suomen Sanomat 26.4.2020.

Saario, S. 2020. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 17. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Vilkkä, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Tammi.

Elektroniset lähteet:

Ahtela, K. 2020. STM vahvistaisi Veikkauksen monopolia – peliongelmiin hoitoon ei luvassa jackpotia. Kauppalehti [viitattu 23.8.2020]. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/stm-vahvistaisi-veikkauksen-monopolia-peliongelmiin-hoitoon-ei-luvassa-jackpotia/19523733-82e5-44c4-afac-d91e539878c5>

Blomqvist, J. 2020. Veikkauksen pelipaikkojen sulkeminen ei siirtänyt uhkapelaamista verkkoon – toisin kävi Ruotsissa. Kauppalehti [viitattu 23.8.2020]. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/veikkauksen-pelipaikkojen-sulkeutuminen-ei-siirtanyt-uhkapelaamista-verkkoon-toisin-kavi-ruotsissa/a70ede56-7022-40bb-a345-8d621dde9a8e>

Finanssivalvonta. 2020. Liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuus [viitattu 27.9.2020]. Saatavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/paaomamarkkinat/liikkeeseenlaskijat-ja-sijoittajat/tiedonantovelvollisuus/>

Heikinheimo, H. 2018. 10 vuoden säästämisellä 40 vuoden eläkesäästöt? Sijoittaja.fi [viitattu 29.9.2020]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/53597/korkoa-korolle/>

Herrala, O. 2019. Oma Säästöpankin osake voi vielä nousta tulosten perässä – Kohta sijoittajatkin heräävät. Kauppalehti [viitattu 2.5.2020]. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/oma-saastopankin-osake-voi-viela-nousta-tulosten-perassa-kohta-sijoittajatkin-heraavat/a06f8e23-5f8b-4668-a251-a0b64f6eef35>

Honkamaa, A. 2019. Veikkaus haluaa kasvattaa rahapelaajien vuotuisia tappioita sadoilla miljoonilla – Suomalaiset on jaettu kolmeen ryhmään, joista ”parhaat asiakkaat” häviävät keskimäärin 700 e/kk. Kauppalehti [viitattu 1.10.2020]. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/veikkaus-haluaa-kasvattaa-rahapelaajien-vuotuisia->

[tappioita-sadoilla-miljoonilla-suomalaiset-on-jaettu-kolmeen-ryhmaan-joista-parhaat-asiakkaat-haviavat-keskimaarin-700-e-kk/309c39e5-b4ea-4b8e-8a4c-4f739cc09c00](https://www.theseus.fi/handle/10024/116247)

Hänninen, M. 2016. Sijoitusrahastot ja sijoitusvakuutus vaihtoehtoina nuoren perinteiselle pankkitalletukselle. Lapin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö [viitattu 27.9.2020].

Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/116247>

Juutilainen & Berglund. 2019. 13 miljardin Veikkaus – yhtiö myöntää MOT:lle automaattipelien todellisen liikevaihdon. Yle MOT-toimitus [viitattu 10.7.2020]. Saatavissa:

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/10/21/13-miljardin-veikkaus-yhtio-myontaa-motlle-automaattipelien-todellisen>

Juutilainen & Berglund. 2020. Veikkauksen salainen veto. Yle MOT-toimitus [viitattu 2.10.2020]. Saatavissa:

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/01/27/mot-paljastaa-veikkaus-jatti-kilpailuttamatta-kymmenien-miljoonien-sopimuksen>

Kempas, K. 2019. KKV:n selvitys: Moni peliongelmainen rahoittanut pelaamista pikavipeillä. Kauppalehti [viitattu 28.8.2020]. Saatavissa:

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/kkvn-selvitys-moni-peliongelmainen-rahoittanut-pelaamista-pikavipeilla/370d9909-9fea-4a74-b8d7-97fd6b6cdb4f>

Keto-Tokoi, J. 2019. Näin rahapelin ”voittaja” itse asiassa menettää rahansa – ”Koneiden poistaminen marketeista ei lopettaisi peliriippuvuutta, mutta voisi auttaa lopettamaan pelaamisen”. Kauppalehti [viitattu 28.8.2020]. Saatavissa:

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/nain-rahapelin-voittaja-itse-asiassa-menettaa-rahansa-koneiden-poistaminen-marketeista-ei-lopettaisi-peliriippuvuutta-mutta-voisi-auttaa-lopettamaan-pelaamisen/6f33bdb8-822a-4d0c-b9ae-8b34d3123751>

Koivula, M. 2010. Iäkkäiden rahapelaaminen: Vakava riippuvuus vai harmiton ajankulu? Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö [viitattu 27.9.2020]. Saatavissa:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/22697>

Korruptiontorjunta. 2020. Korruptio Suomessa [viitattu 2.10.2020]. Saatavissa:

<https://korruptiontorjunta.fi/korruptio-suomessa>

Larsen, S. 2019. ”Veikkaus on tehokas organisaatio” ja 19 muuta väärinkäsitystä valtion peliyhtiöstä. Kauppalehti [viitattu 29.8.2020]. Saatavissa:

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/veikkaus-on-tehokas-organisaatio-ja-19-muuta-vaarinkasitysta-valtion-pelivyhtiosta/ce1568a7-8e5c-41c1-af9d-03d133d796d5>

Lounasmeri, S. 2019. Tavoitellaanko unelmia veikkaamalla vai sijoittamalla? Kauppalehti [viitattu 28.8.2020]. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/tavoitellaanko-unelmia-veikkaamalla-vai-sijoittamalla/1c9086e8-ef51-46e5-99b4-351742035160>

Niskakangas, T. 2019. Matti Nykänen varoitti suomalaisia haalimasta omaisuutta, ja suomalaiset uskoivat: osakkeisiin ja rahastoihin sijoitettiin keski-määrin 42 euroa henkeä kohti, raha-peleihin 570 euroa. Helsingin Sanomat [viitattu 27.8.2020]. Saatavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000006077865.html>

Niskanen, S. 2019. Tässä on sijoitusmuoto, jossa eivät huijarit rellestä – mutta miksi moni ei ymmärrä sen toimintaa? Taloussanomat [viitattu 1.10.2020]. Saatavissa: <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000006062944.html>

Nummiaro, H. 2018. Paljonko pitäisi säästää pahan päivän varalle? Ekonomisti antaa kolme helppoa vinkkiä. LähiTapiola [viitattu 13.9.2020] Saatavissa: <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/uutinen/1509552017325>

OmaSp. 2014. Vuosikertomus [viitattu 2.5.2020]. Saatavissa: https://sijoittaminen.omasp.fi/sites/default/files/OmaSp_vuosikertomus_2014_liitteinen.pdf

OmaSp. 2019a. Sijoittajatiedote [viitattu 4.7.2020]. Saatavissa: https://www.omasp.fi/sites/default/files/attachments/Sijoittajatiedote%201.4.2019_0_2.pdf

OmaSp. 2019b. Vuosikertomus [viitattu 3.4.2020]. Saatavissa: <https://sijoittaminen.omasp.fi/sites/default/files/sijoittajalle/OmaSp%20Vuosikertomus%202019.pdf>

OmaSp. 2020a. Arvot ja liiketapaperiaatteet [viitattu 27.9.2020]. Saatavissa: <https://www.omasp.fi/fi/liiketapaperiaatteet>

OmaSp. 2020b. OmaSp:n Liiketoiminta [viitattu 2.5.2020]. Saatavissa: <https://sijoittaminen.omasp.fi/fi/liiketoiminta>

OmaSp. 2020c. Rahastot tarjoavat hyvät tuottomahdollisuudet [viitattu 5.9.2020]. Saatavissa: <https://www.omasp.fi/fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/rahastot>

OmaSp. 2020d. Sijoitustyökalu. Ei saatavilla.

OmaSp. 2020e. Tiedonantopolitiikka [viitattu 27.9.2020]. Saatavissa: <https://sijoittaminen.omasp.fi/sites/default/files/attachments/OmaSp-Dokumenttipohja-Tiedonantopolitiikka%20%281%29.pdf>

OmaSp. 2020f. Toiminta-ajatus ja strategia [viitattu 5.4.2020]. Saatavissa:

<https://www.omasp.fi/fi/toiminta-ajatus-ja-strategia>

OmaSp. 2020g. Yrityksen logo [viitattu 5.4.2020]. Saatavissa: <https://www.omasp.fi/fi>

Paasi. 2016. Parempaa tuottoa. Nordnet [viitattu 4.7.2020]. Saatavissa:

<https://blogi.nordnet.fi/parempaa-tuottoa/>

Paasi. 2019. Veikkaus vie. Nordnet [viitattu 3.10.2020]. Saatavissa:

<https://www.nordnet.fi/blogi/veikkaus-vie/>

Paasi. 2020. Eri paniikit - samat romahdukset. Nordnet [viitattu 7.7.2020]. Saatavissa:

<https://blogi.nordnet.fi/eri-paniikit-samat-romahdukset/>

Partanen, P. 2020. Pelatako Lottoa, Vikinglottoa vai Eurojackpotia? Todennäköisyyksien tutkija puntaroi, mikä on paras tapa valita arvokkaat numerot. Helsingin Sanomat [viitattu 19.9.2020]. Saatavissa: <https://www.hs.fi/tiede/art-2000006493852.html>

Pörssisäätiö. 2015. Sijoitus rahasto-opas [viitattu 30.9.2020]. Saatavissa:

https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf

Sp-Rahastoyhtiö. 2020a. Rahastoesite [viitattu 11.8.2020]. Saatavissa:

https://www.omasp.fi/sites/default/files/sijoittajalle/rahastoesite_0.pdf

Sp-Rahastoyhtiö. 2020b. Rahastosäästämisen esite [viitattu 18.7.2020]. Saatavissa:

https://www.omasp.fi/sites/default/files/sijoittajalle/Rahastosaastamisen_esite.pdf

Sp-Rahastoyhtiö. 2020c. Säästämisen ja sijoittamisen koulutusmateriaali. Ei saatavilla.

Suomen Pankki. 2020. Hintavakaus [viitattu 22.9.2020]. Saatavissa:

<https://www.suomenpankki.fi/fi/rahopolitiikka/hintavakaus/>

Suomen Pankki. 2020. Suomalaisten kotitalouksien talletukset kasvoivat yli 100 mrd. euron [viitattu 19.9.2020]. Saatavissa:

<https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/saastaminen-ja-sijoittaminen/>

Säynäjarvi, T. 2019. Jos laittaisit veikkausrahat sijoituksiin, paljonko rikastuisit? Jo viidestäkymppistä kuussa kertyy vuosien mittaan näin iso potti. Etelä-Suomen Sanomat [viitattu 1.5.2020]. Saatavissa: <https://www.ess.fi/paikalliset/754698>

Tamminen, J. 2019. KKV:n raportti: Suomen rahapelijärjestelmässä epäselvyyttä vastuista. Kauppalehti [viitattu 28.8.2020]. Saatavissa:

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/kkvn-raportti-suomen-rahapelijarjestelmassa-epaselvyytta-vastuista/42b280bd-1f05-4036-8d65-36da881dba2a>

Tuorila, H. 2019. Veikkauksen rahapelien markkinointi ja markkinoinnin vastuullisuus. Kilpailu- ja kuluttajavirasto [viitattu 2.10.2020]. Saatavissa:

<https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2019/kkv-selvityksia-5-2019-veikkauksen-rahapelien-markkinointi-ja-markkinoinnin-vastuullisuus.pdf>

Valtiovarainministeriö. 2020. Koronavirus iskee lujaa Suomen talouteen [viitattu 27.9.2020]. Saatavissa: <https://vm.fi/-/koronavirus-iskee-lujaa-suomen-talouteen>

Yle 2019. Kilpailu- ja kuluttajavirasto: Veikkauksen valvontaa tehostettava – sitten vasta selvitetään, onko monopoliasema aiheellinen [viitattu 10.7.2020]. Saatavissa:

<https://yle.fi/uutiset/3-11034698>

Suulliset lähteet:

Forsström, H. 2020. Konttorinjohtaja. Oma Säästöpankki Lahti. Haastattelu 30.9.2020

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje konttorilla

Liite 2. Asiakaskyselyn vastaukset

Liite 1. Saatekirje konttorilla

ASIAKASKYSELY

Arvoisa Oma Säästöpankin asiakas,

Olen palveluliiketoiminnan tradenomiopiskelija LAB-ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä Oma Säästöpankin asiakkaiden talousosaamisesta, säättämisestä ja sijoittamisesta sekä rahapelaamisesta. Asiakaskysely koostuu näistä aihealueista ja kyselyyn voi osallistua Lahden konttorilla tai sähköisellä lomakkeella. Toivon mahdollisimman monen osallistuvan kyselyyn, jotta tutkimustuloksesta tulisi riittävän tarkka. Kyselyyn vastaamiseen menee noin 5 minuuttia ja yhteystiedot jättäneiden kesken arvotaan tuotepalkinto yhdelle onnekkaalle kiitoksena osallistumisesta.

Kaikki kyselyn vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti. Tulokset esitellään niin, ettei vastauksista pystytä yksittäistä henkilöä tunnistamaan ja lomakkeissa oleva yhteystieto-osio erotellaan vastauksista arvontaa varten.

Vastausaikaa on 31.8.2020 asti.

Lisätietoja voi kysellä sähköpostitse: miki.koskinen@student.lab.fi

Kiitos osallistumisestanne ja hyvää loppukesää!

Ystävällisin terveisin,

Miki Koskinen

Liite 2. Asiakaskyselyn vastaukset

OmaSp asiakaskysely

Arvoisa Oma Säästöpankin asiakas,

Olen palveluliiketoiminnan tradenomiopiskelija LAB-ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä Oma Säästöpankin asiakkaiden talousosaamisesta, säästämisestä ja sijoittamisesta sekä rahapelaamisesta. Asiakaskysely koostuu näistä aihealueista ja kyselyyn vastaamiseen menee noin 5 minuuttia. Yhteystiedot jättäneiden kesken arvotaan yllätyspalkinto yhdelle onnekaalle kiitoksena osallistumisesta.

Kaikki kyselyn vastaukset käsitellään nimettömänä ja luottamuksellisesti. Yhteystiedot arvontaa varten kerätään kyselyn lopussa erillisellä lomakkeella, jotta yhteystietoja ei voida yhdistää vastauksiin.

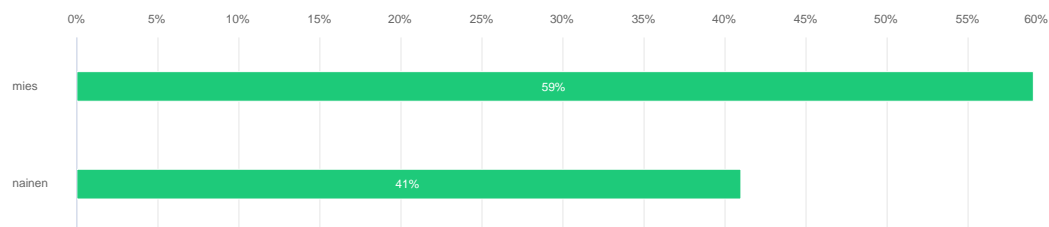
Vastausaikaa on 31.8.2020 asti.

Kiitos osallistumisestanne ja hyvää loppukesää!

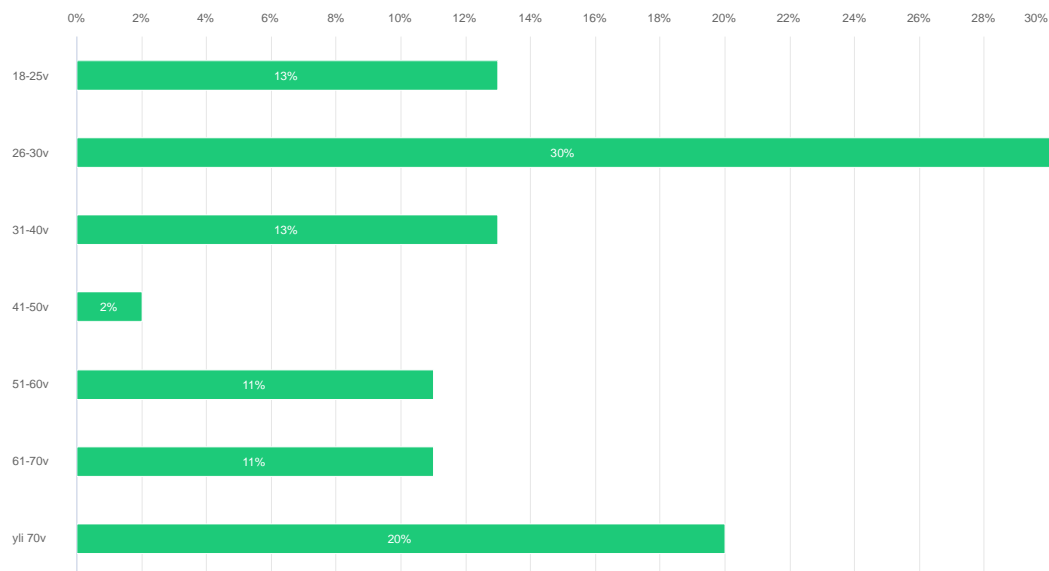
Ystävällisin terveisin,
Miki Koskinen

Taustatiedot

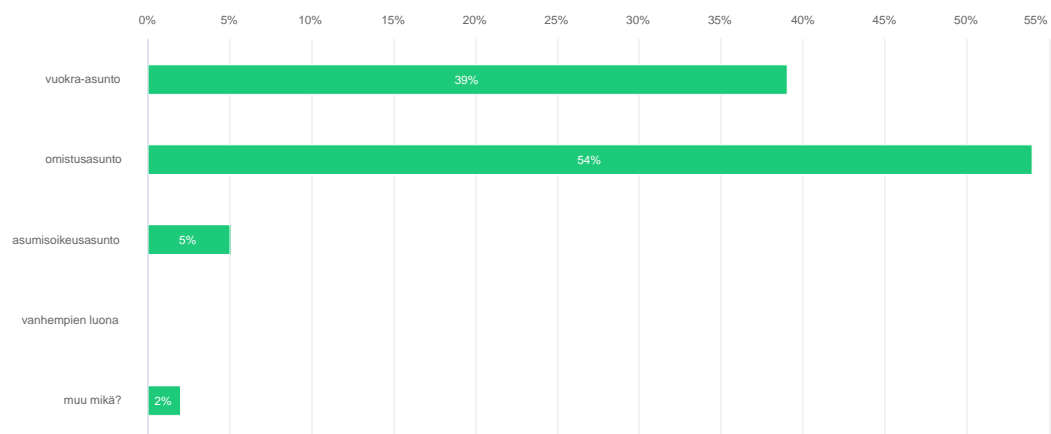
1. Sukupuoli

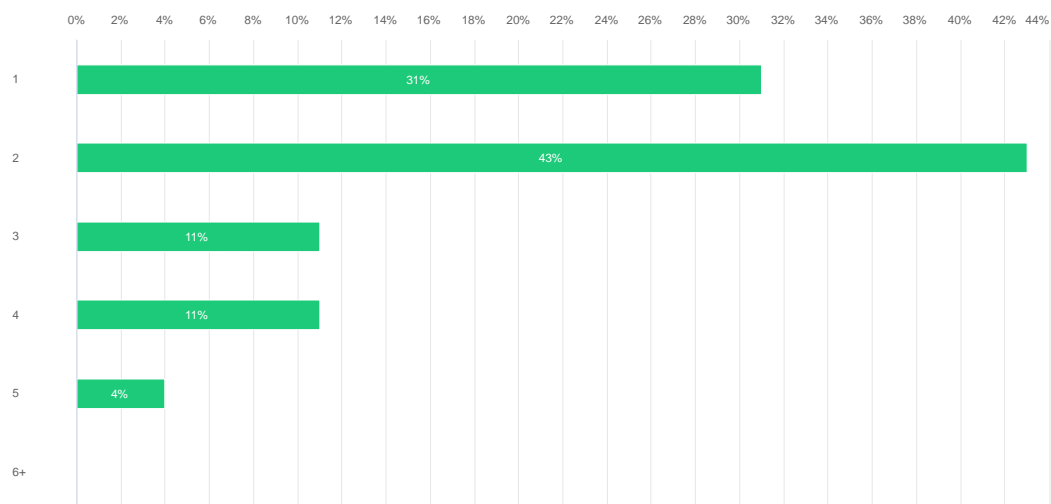
2. Ikä

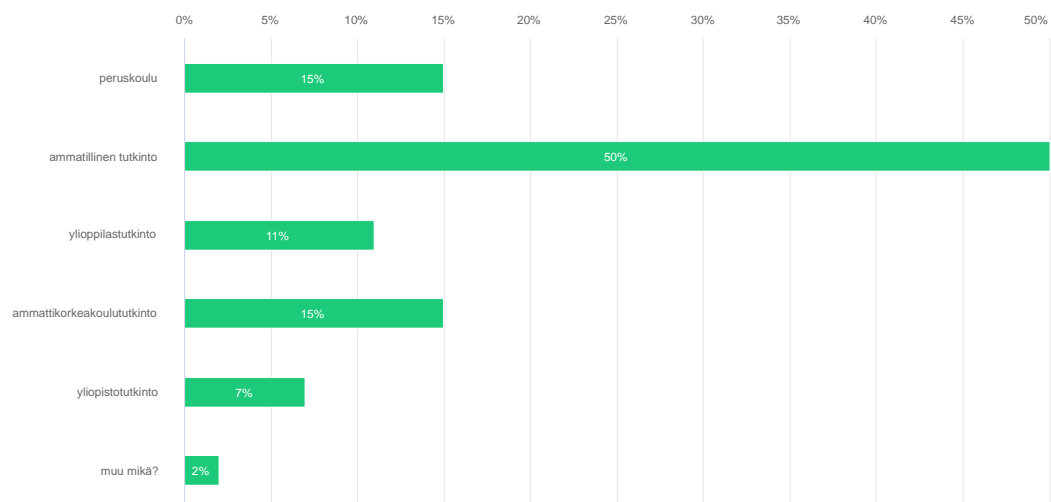
3. Asumismuoto

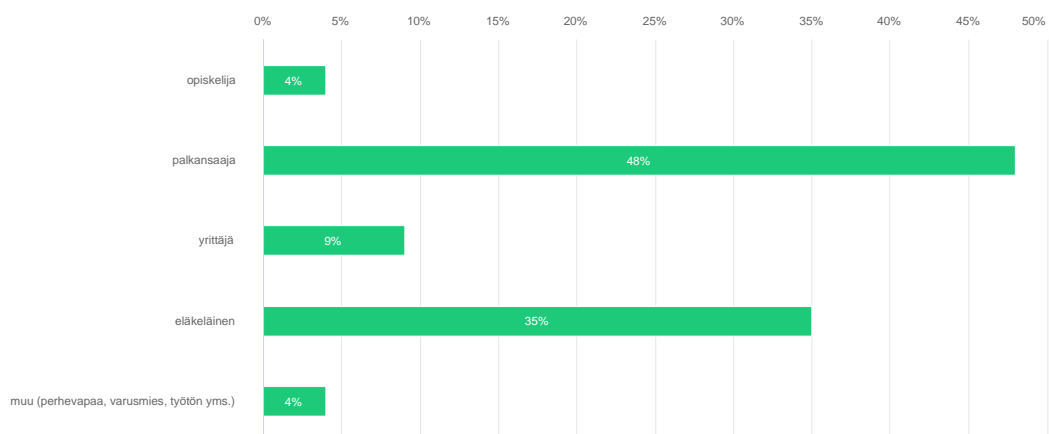
4. Samassa taloudessa asuvien lukumäärä

5. Koulutus (valitse korkein suoritettu tutkintoaste)

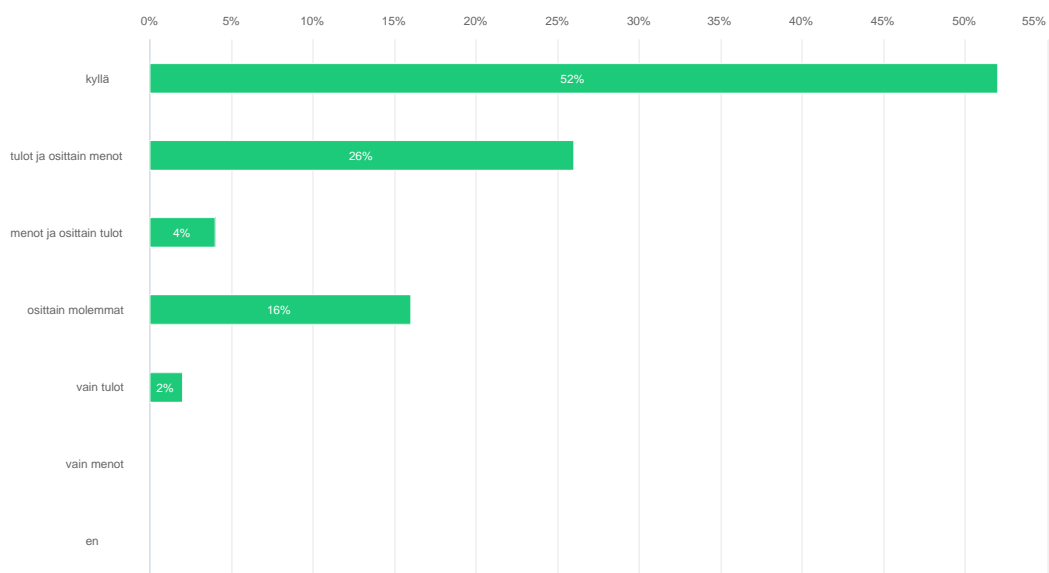

6. Sosioekonominen asema

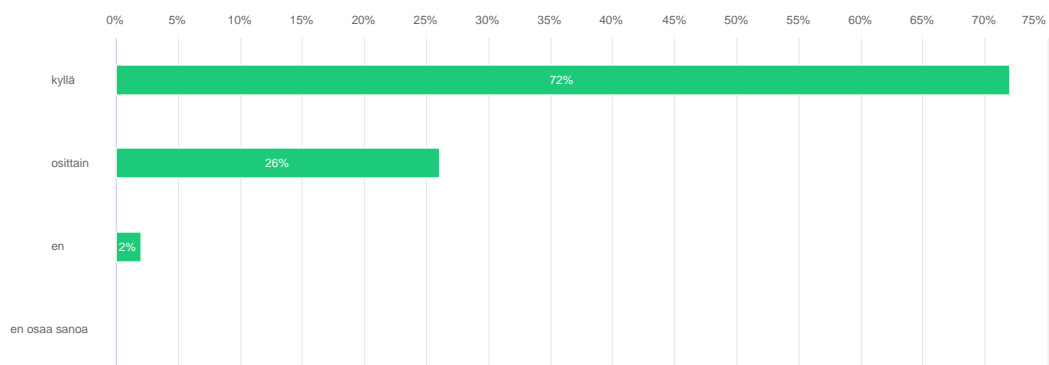

Seuraava osio käsittelee talousosaamista, sekä säästämistä ja sijoittamista

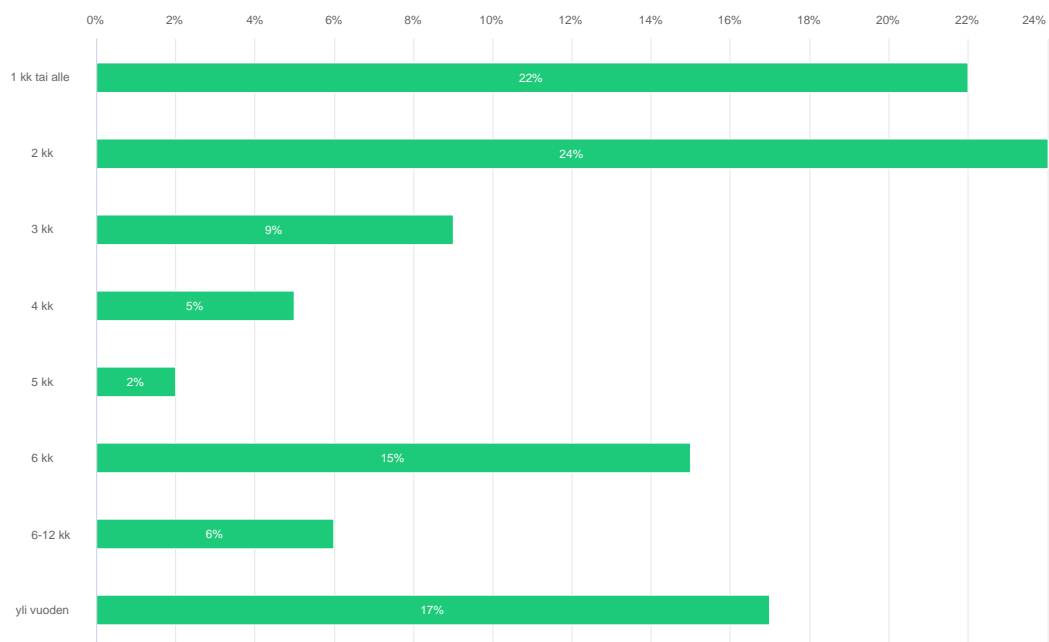
7. Tiedätkö omat tulosi ja menosi kuukausitasolla?

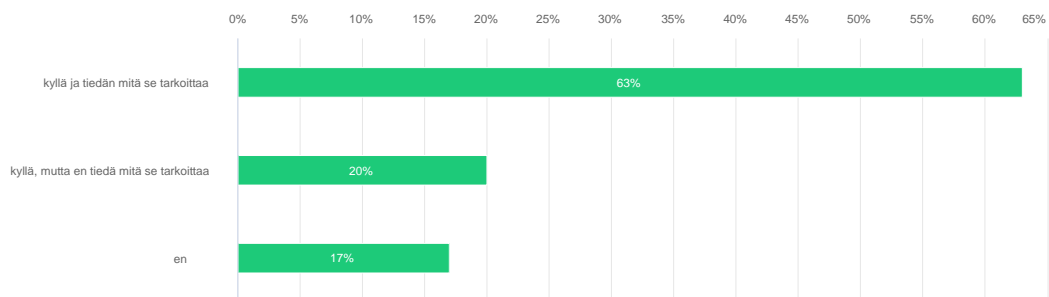
8. Koetko että taloutesi on hallinnassasi?

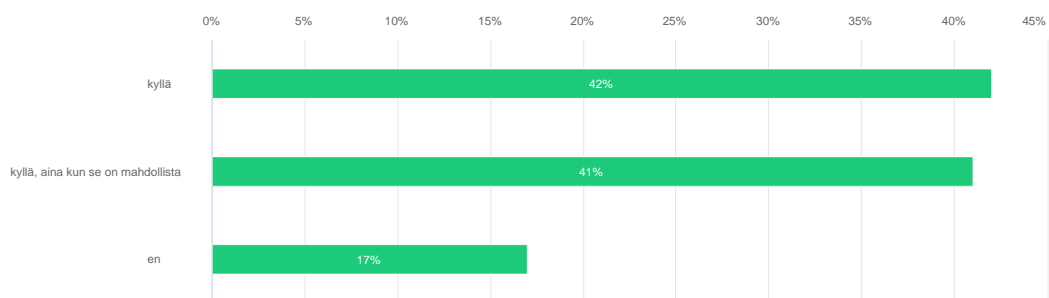
9. Jos tulosi lakkaisivat yllättäen, kuinka pitkään voisit hoitaa menojesi normaalisti?

10. Oletko kuullut korkoa korolle -ilmiöstä?

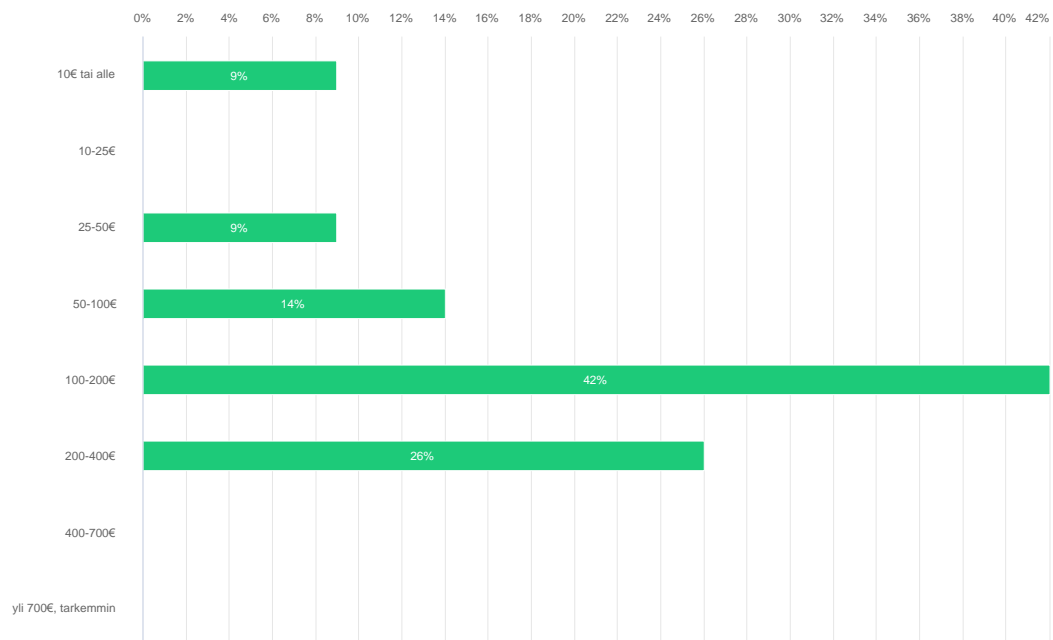

11. Pyritkö säästämään säännöllisesti?

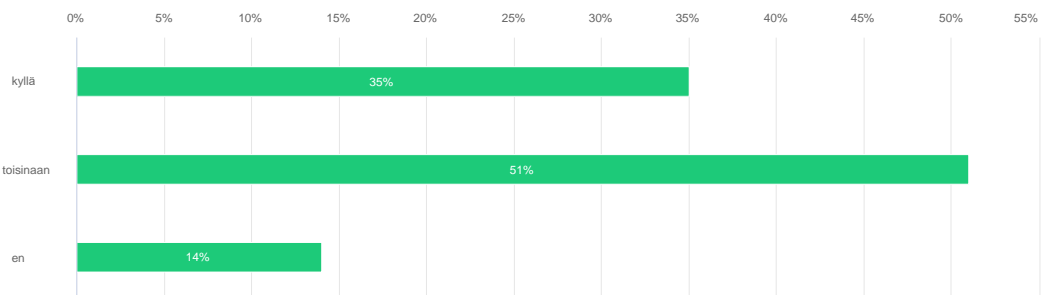

Jos vastasit "en", voit siirtyä kysymykseen nro. 15.

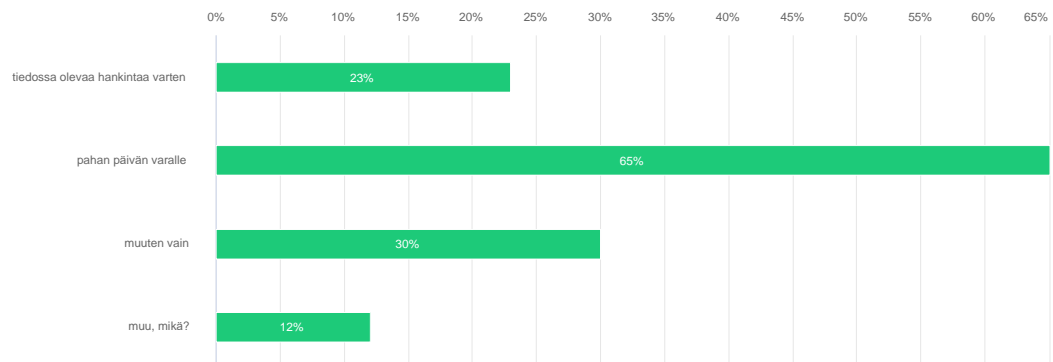
12. Kuinka paljon säästät keskimäärin kuukaudessa?

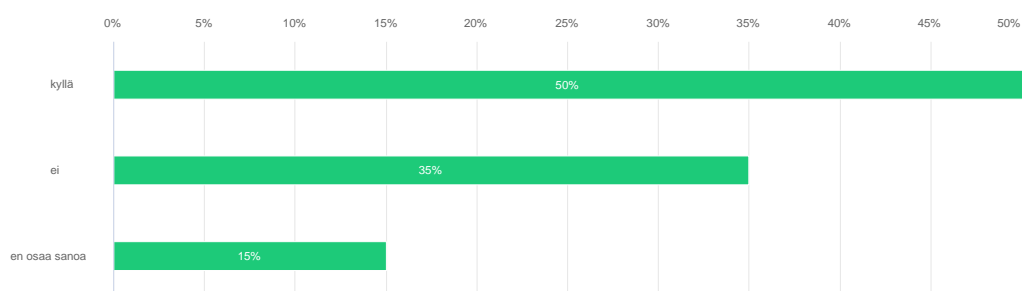
13. Koetko että pystyisit säästämään enemmän kuin tällä hetkellä?

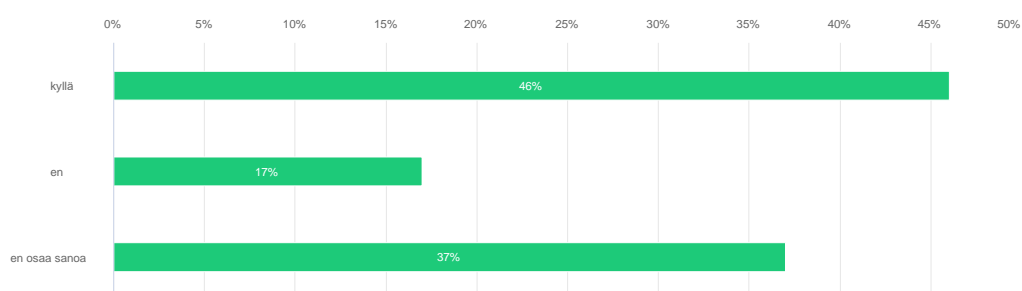
14. Miksi säästät? (voit valita useamman vaihtoehdon)

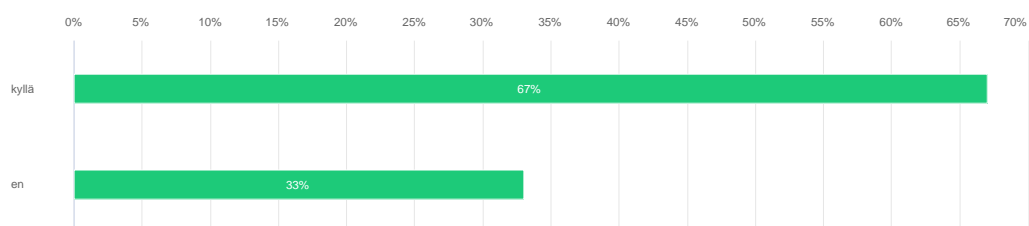
15. Onko sinulle esitelty Oma Säästöpankissa eri säästämisen ja sijoittamisen vaihtoehtoja?

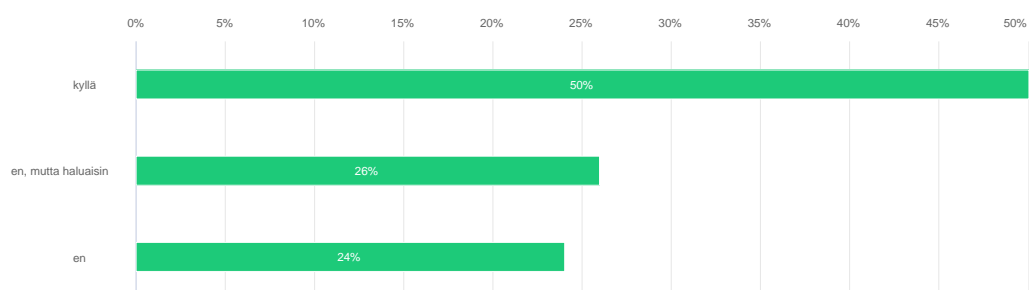
16. Koetko ymmärtäväsi miten Oma Säästöpankin tarjoamat säästämisen ja sijoittamisen tuotteet toimivat?

17. Oletko kiinnostunut sijoittamisesta?

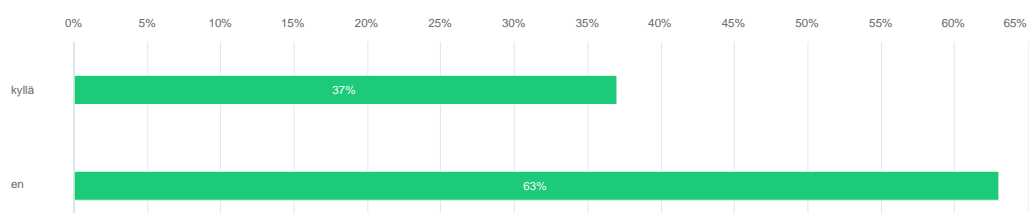

18. Oletko koskaan sijoittanut?

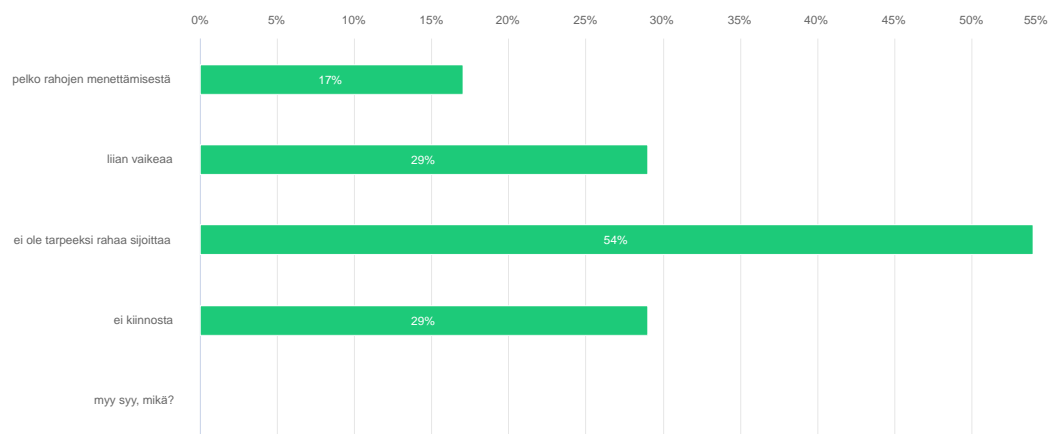

Jos vastasit "kyllä", voit siirtyä kysymykseen nro. 21.

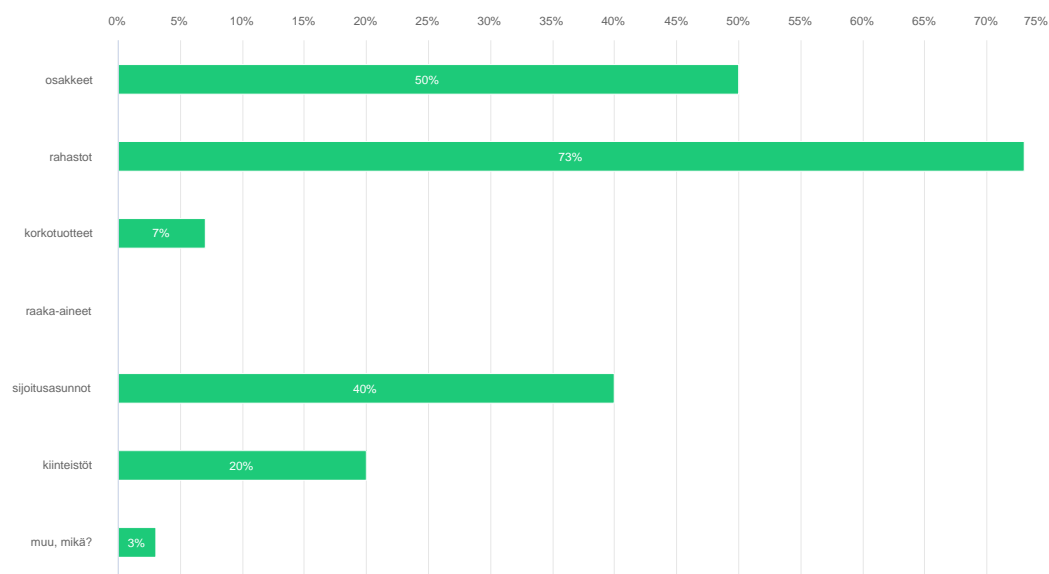
19. Jos et ole sijoittanut, niin koetko kuitenkin voivasi aloittaa sijoittamisen?

20. Jos et ole sijoittanut, niin mikä on päällimmäisin syy? (voit valita myös useamman vaihtoehdon)

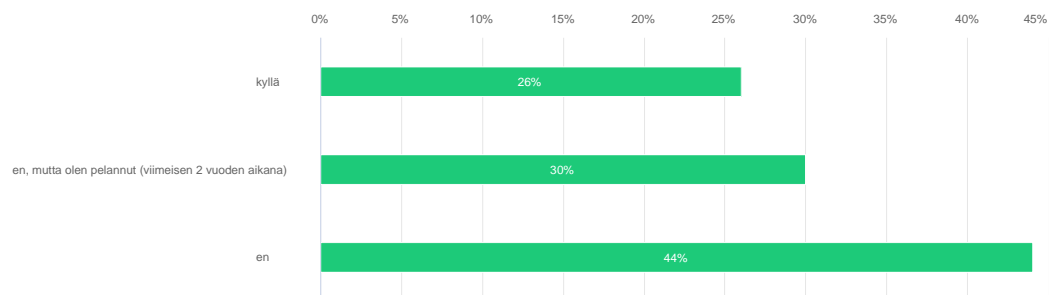
21. Omistatko jotain seuraavista sijoitustuotteista?

Seuraava osio käsittelee Veikkauksen raha-automaattipelejä, sekä arvontapelejä kuten Lottoa ja Kenoa.

Raha-automaattipelit

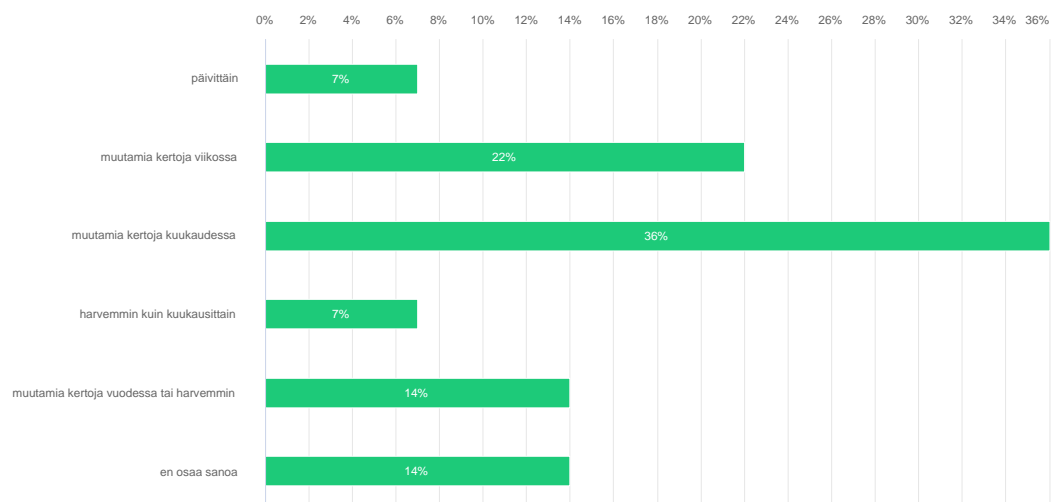
22. Pelaatko raha-automaattipelejä?

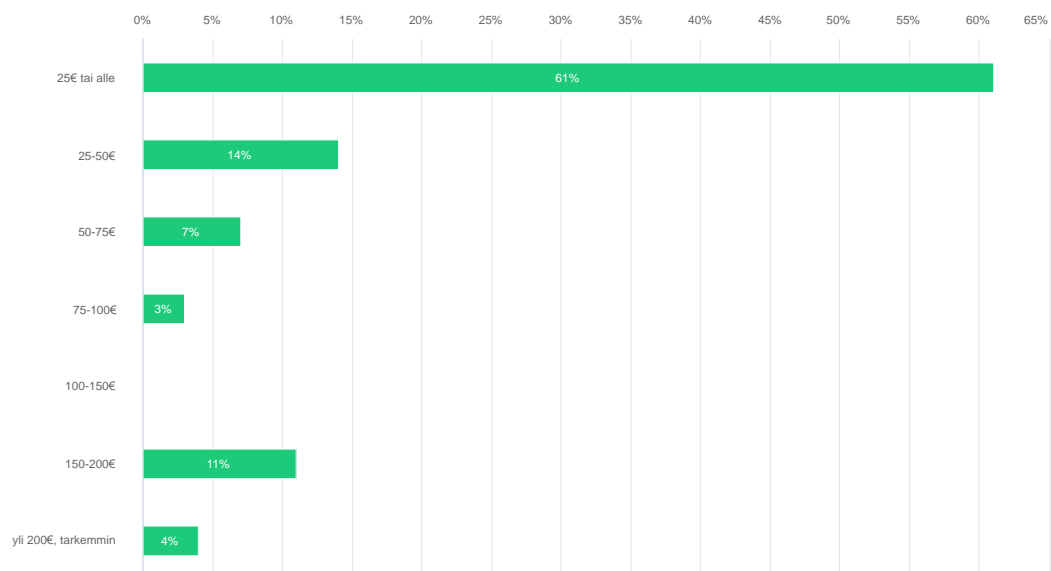
Jos vastasit edelliseen "en", voit siirtyä suoraan kysymykseen nro. 25.

Jos vastasit edelliseen "en, mutta olen pelannut (viimeisen 2 vuoden aikana)", vastaa kohtiin 23-24 siltä ajalta, kun vielä pelasit.

23. Kuinka usein pelaat raha-automaattipelejä?

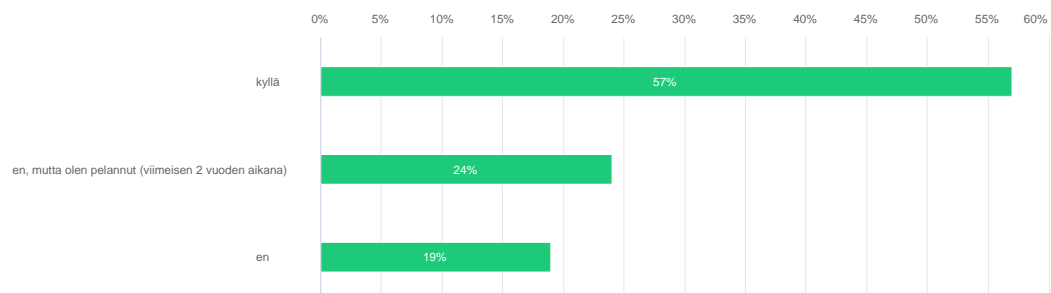

24. Kuinka paljon rahaa arvioisit käyttäväsi kuukaudessa raha-automaattipeleihin?

Arvontapelit

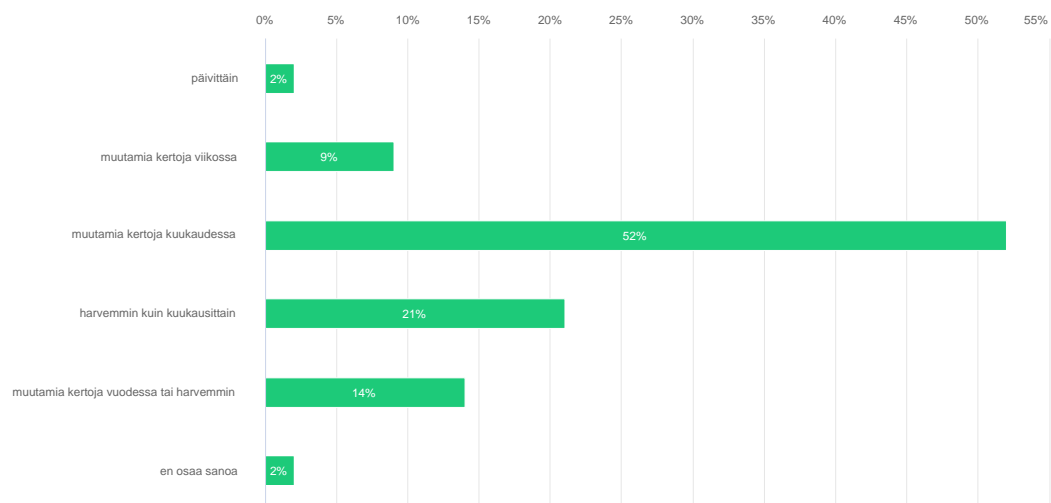
25. Pelaatko Veikkauksen arvontapelejä, kuten Lottoa tai Kenoa?

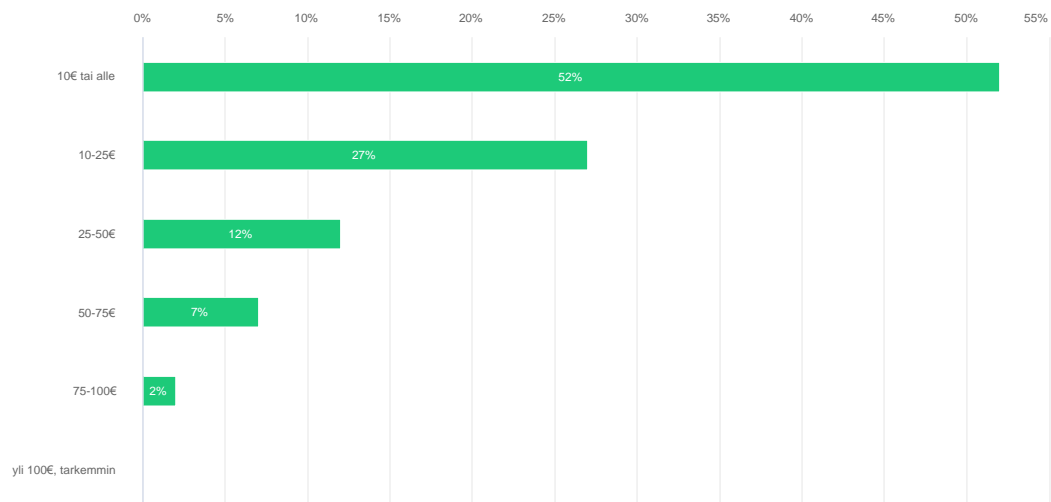
Jos vastasit edelliseen "en", voit siirtyä suoraan kysymykseen nro. 32.

Jos vastasit edelliseen "en, mutta olen pelannut (viimeisen 2 vuoden aikana)", vastaa kohtiin 26-31 siltä ajalta, kun vielä pelasit.

26. Kuinka usein pelaat Veikkauksen arvontapelejä?

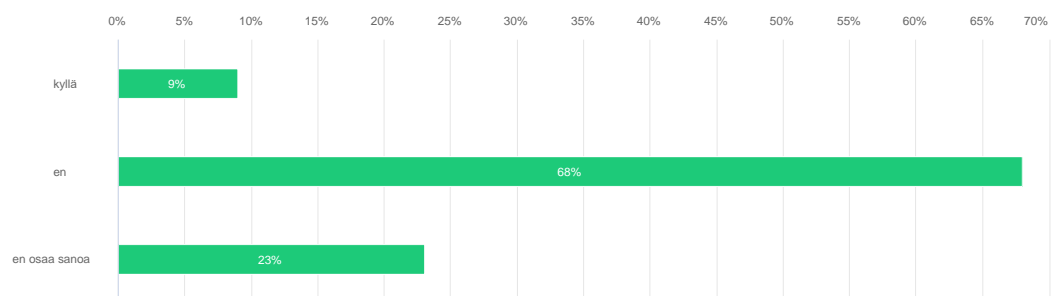

27. Kuinka paljon arvioisit käyttäväsi kuukaudessa rahaa Veikkauksen arvontapeleihin?

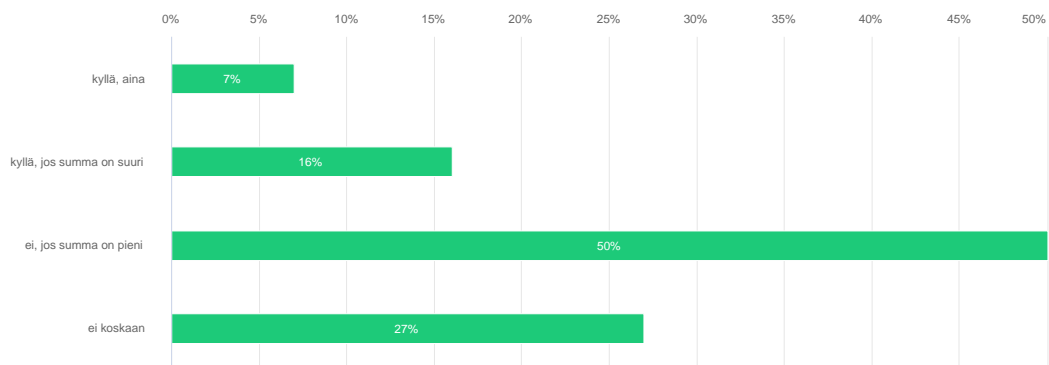

Veikkauksen rahapelaaminen yleisesti (raha-automaattipelit ja arvontapelit)

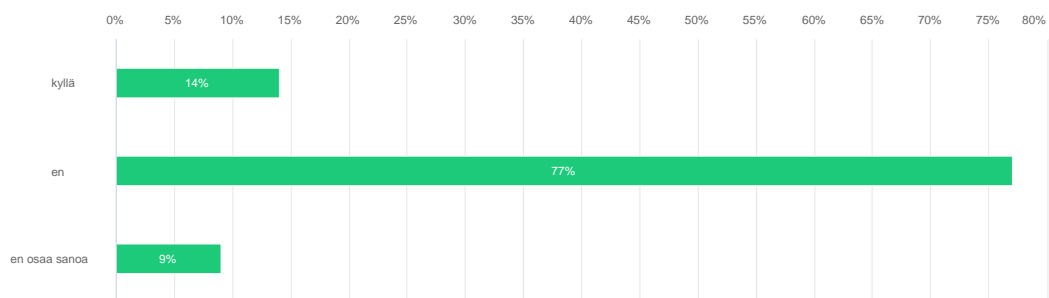
28. Koetko olevasi voitolla rahapelaamisessasi?

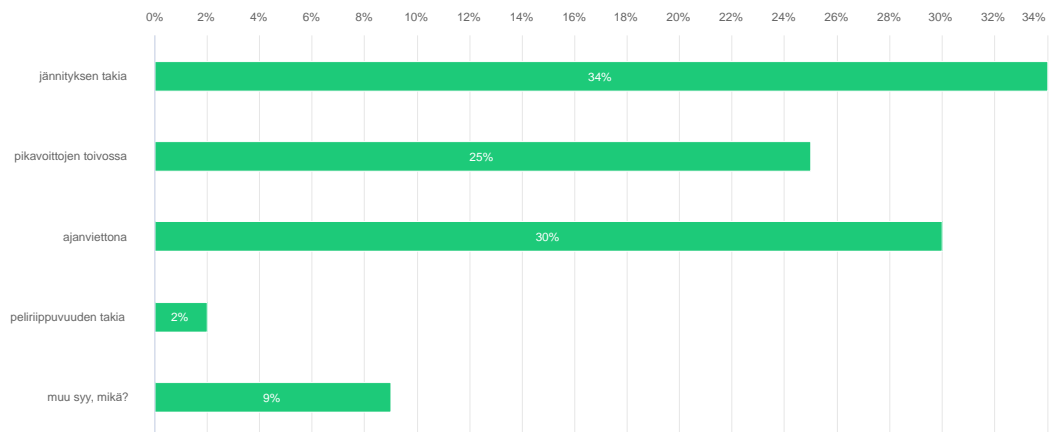
29. Haittaako sinua, jos häviät Veikkauksen peleissä rahaa?

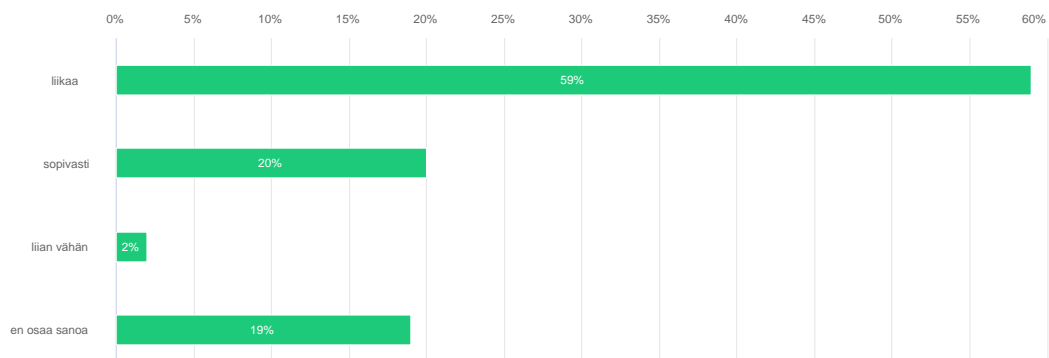
30. Koetko että rahapelaamisella on vaikutusta taloudelliseen tilanteeseesi?

31. Miksi pelaat Veikkauksen rahapelejä?

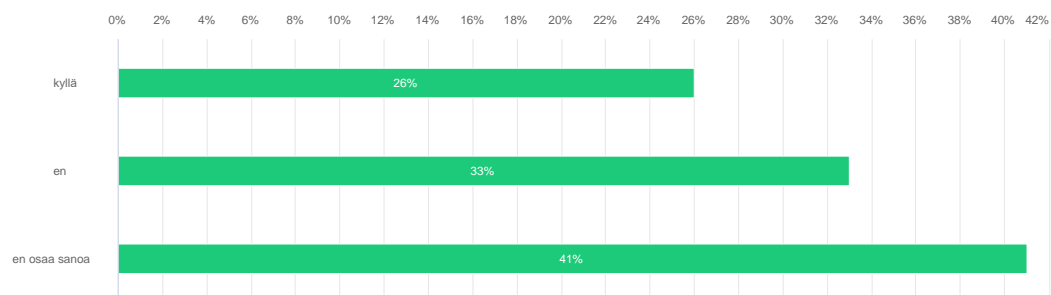
32. Mitä mieltä olet rahapeliautomaattien määrästä Suomessa? Niitä on...

33. Missä rahapeliautomaattien tulisi mielestäsi sijaita? (voit valita useamman vaihtoehdon)

34. Koetko Veikkauksen vastuullisena rahapelyhtönä?

35. Voittaako suomalainen aina?

